

**VALSTYBINĖS KALBOS INSPEKCIJOS
2024 METŲ VEIKLOS
ATASKAITA**

2025-04-14
Vilnius

Turinys

VALSTYBINĖS KALBOS INSPEKCIJOS 2024 METŲ VEIKLOS ATASKAITA.....	1
Turinys.....	2
1. Inspekcijos darbuotojai	4
2. Inspekcijos veikla ir uždaviniai	7
3. Svarbiausi metų akcentai	8
Imigrantai mokosi lietuvių kalbos	9
Valstybinės kalbos įstatymo pakeitimas	9
Teismas įteisino viešuosius užrašus lenkų kalba.....	10
Medicinos įrangos instrukcijos anglų kalba	10
Diskusija apie darbdavių kalbines teises ir pareigas.....	11
Konferencija „Lietuvių kalba imigracijos kontekste“	11
Profsąjungos susidomėjo kalbos politikos klausimais.....	11
Inspekcijos viršininkas priėmė Japonijos ambasadorių.....	12
Bendradarbiavimas su verslu	12
VALSTYBINĖS KALBOS INSPEKCIJOS VEIKLA 2024 METAIS	13
4. Įmonių dokumentacijos ir kalbos mokėjimo tikrinimas.....	14
Įmonių ir įstaigų teisinis statusas.....	16
5. Ūkio subjektų ir asmenų konsultavimas.....	17
6. Visuomenės informavimo priemonių tikrinimas	18
Televizijos ir radijo laidų kalbos tikrinimas.....	18
Televizijos ir radijo laidų klaidų skaičiaus palyginimas	21
Periodinės spaudos leidinių tikrinimas	21
Periodinių spaudos leidinių kalbos klaidų skaičiaus palyginimas.....	22
Neperiodinės spaudos leidinių tikrinimas.....	22
Interneto svetainių tikrinimas.....	23
Interneto svetainių klaidų skaičius	28
Naujienų portalų klaidų skaičius	28
7. Reklamos ir viešųjų užrašų tikrinimas	29
Reklaminių leidinių ir žurnalų reklamos tikrinimas.....	29
Televizijos reklamos tikrinimas.....	29
Viešųjų užrašų tikrinimas.....	29

8. Skundų ir prašymų nagrinėjimas.....	31
Skundas dėl įrašo feisbuke.....	31
Skundas dėl „Ryanair“ keleivių aptarnavimo	32
Klientams siunčiamos žinutės be diakritinių ženklų.....	32
Maisto išvežiotojai nekalbėjo lietuviškai.....	32
Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos persiūsti skundai	33
Reikalavimas atostogų prašymus rašyti anglų kalba.....	33
Informaciniai lankstinukai nevalstybine kalba.....	33
9. Dalyvavimas teisėkūros procese.....	35
Pastabos dėl tautinių mažumų įstatymo projekto Nr. XIVP-3917(2)	35
Inspekcijos nuomonė dėl reikalavimo mokėti lietuvių kalbą taikymo tarptautinės mokyklos administracijos darbuotojams ir mokytojams.....	36
10. Bendradarbiavimas su Valstybine lietuvių kalbos komisija, Kultūros ministerija ir kitomis institucijomis	37
11. Bendradarbiavimas su įmonėmis ir verslo aplinkos gerinimas	38
12. Bendradarbiavimas su savivaldybių administracijomis.....	39
Valstybinės kalbos priežiūros sistemos apžvalga.....	39
13. Visuomenės informavimas ir švietimas	40
Renginiai	40
Metodinė priemonė	41
Svetainė ir feisbukas.....	42
Žiniasklaida.....	42
14. Administracinių nusižengimų bylų nagrinėjimas.....	43
Neteisėti viešieji užrašai Šalčininkų rajone	43
Neteisėti viešieji užrašai Vilniaus rajone.....	44
Neteisėti viešieji užrašai Vilniaus mieste	45
Valstybinės kalbos mokėjimo reikalavimų nevykdymas švietimo įstaigoje	45
15. Administracinė informacija.....	47
Kvalifikacijos tobulinimas	48
16. Inspekcijos vykdytos programos priemonės	49

1. INSPEKCIJOS DARBUOTOJAI

Kalbos inspekcijoje dirba tik vienuolika darbuotojų, esame bene mažiausia visos Lietuvos mastu veikianti valstybės įstaiga. Susipažinkime!

Audrius Valotka,
Inspekcijos viršininkas

*Mano kalbos ribos žymi mano pasaulio ribas.
(Ludvig Wittgenstein)*

Donatas Smalinskas,
viršininko pavaduotojas

*Džiaugiuosi, kad per visus
Nepriklausomybės metus likimas lėmė kalbos
tvarkymo darbą dirbti su nuostabiais
žmonėmis.*

*Pasigendu valstybės įstaigų platesnio
požiūrio į vykstančią kaitą, išigilinimo į
teisinius kalbos vartojimo pagrindus, noro
įvertinti lietuvių kalbos gyvavimo pokyčius.*

Arūnas Dambrauskas,
Inspektavimo skyriaus
vedėjas-vyriausiasis
inspektorius

*Kad Inspekcijos darbas vyktų kuo mažiau
girgždėdamas, stengiuosi vykdyti įvairias
funkcijas, susijusias su kalbos vartojimo
kontrole ir įstaigos administravimo reikalais.*

*Nuo vaikystės mūsų šeimoje buvo
puoselėjama ypatinga pagarba Tėvynei ir*

Asta Barzdenienė,
vyresnioji inspektorė

lietuvių kalbai, todėl džiaugiuosi ir didžiuojuosi, kad galiu prisidėti prie gimtosios kalbos saugojimo, jos, kaip valstybinės kalbos, pozicijų įtvirtinimo.

Eglė Bondzinskienė,
vyriausioji inspektorė

Iš gero žodžio gimsta geras darbas.

Giedrė Černiauskaitė,
vyresnioji inspektorė

Jei uždarysi duris visoms klaidoms, tiesa liks už durų. (Rabindranatas Tagorė)

Ramunė
Kanišauskaitė,
vyriausioji inspektorė

Žodžio galia neišmatuojama.

Jurgita Starkuvienė,
vyresnioji inspektorė

Tikrindama įmonę ar įstaigą pirmiausia stengiuosi išklausyti darbuotojus, atsakyti jiems iškilusius klausimus, patarti, pakonsultuoti.

Indrė Viliūnaitė,
vyresnioji inspektorė

Pastebėti smulkmenas svarbu, dar svarbiau – matyti bendrą viso ko vaizdą.

Irena Makūnienė,
Bendrųjų reikalų ir
finansų skyriaus vedėja

Kiekvienoje įstaigoje yra darbuotojas, nuo kurio žinių, kompetencijos priklauso jos finansinė sėkmė.

Dirbu savo darbą atsakingai, kruopščiai, išdidžiai ir su meile.

Dainius Žemaitis,
teisininkas

Įstatymas yra gėrio ir teisingumo menas.

2. INSPEKCIJOS VEIKLA IR UŽDAVINIAI

Valstybinė kalbos inspekcija (toliau – Inspekcija) yra Lietuvos Respublikos Vyriausybės įsteigta biudžetinė įstaiga, pavaldi Kultūros ministerijai ir atskaitinga Valstybinei lietuvių kalbos komisijai.

Svarbiausi Inspekcijos uždaviniai – ginti Lietuvos piliečių lingvistines teises, prižiūrėti, kaip laikomasi Valstybinės kalbos įstatymo, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimų ir kitų teisės aktų, nustatančių valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo reikalavimus.

Įstaigos veiklos pobūdis ir funkcijos nustatytos Valstybinės kalbos inspekcijos įstatyme ir Vyriausybės patvirtintuose Valstybinės kalbos inspekcijos nuostatuose.

Pagrindiniai 2024 m. veiklos tikslai ir uždaviniai buvo įgyvendinami pagal Kultūros ministerijos strateginį planą ir Inspekcijos veiklos metinį planą, numatyti darbai įvykdyti, biudžeto lėšos panaudotos pagal paskirtį.

2024 m. Vyriausybė savo nutarimu pakeitė Inspekcijos nuostatus, žr. [čia](#).

2024 metai
skaičiais **11 darbuotojų**

Tikrinimai

65 įmonės ir įstaigos

103 radijo ir televizijos laidos

170 interneto svetainių

44 spaudos leidiniai

28 reklamos leidiniai

37 TV reklamos tikrinimai

6 viešųjų užrašų tikrinimai

Nurodymai išlaikyti valstybinės kalbos egzaminus

48

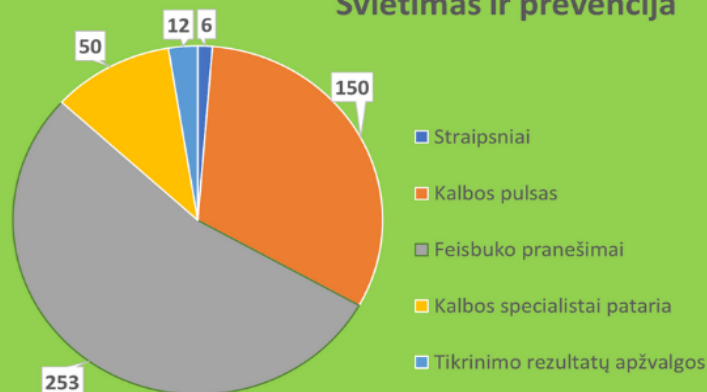
Konsultacijos

1047

Skundų nagrinėjimas

158

Švietimas ir prevencija

1 metodinė priemonė grožio ir sveikatinimo paslaugų teikėjams

3. SVARBIAUSI METŲ AKCENTAI

Kalbos politikos požiūriu 2024-ieji buvo įvairūs ir prieštaringi. Net ir valstybiniu lygmeniu pradėta suvokti, kad ekonominė imigracija turi būti valdoma, o imigrantai – integruojami, tačiau ryžtingų žingsnių kurti ir vykdyti aktyvią imigrantų integracijos politiką nebuvo.

Po Seimo Švietimo ir mokslo komiteto kreipimosi Vyriausybė ėmėsi veiksmų – mėginant centralizuoti imigrantų integraciją socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu buvo sukurta tarpinstitucinė darbo grupė, kurios tikslai:

- ✓ iki 2024 m. kovo 31 d. parengti tarpinstitucinį veiksmų planą, siekiant užtikrinti valstybinės kalbos vartojimą viešojoje erdvėje ir galimybes naujai atvykusiems užsieniečiams lengviau integruotis į Lietuvos visuomenę;
- ✓ iki 2024 m. rugsėjo 30 d. atlikti teisės aktų, apimančių lietuvių kalbos reglamentavimą tikslinėms grupėms, analizę;
- ✓ iki 2024 m. lapkričio 27 d. parengti ir pateikti socialinės apsaugos ir darbo, švietimo, mokslo ir sporto ir kultūros ministrams teisės aktų projektus, kurių reikia siekiant užtikrinti valstybinės kalbos vartojimą viešojoje erdvėje ir galimybes naujai atvykusiems Lietuvos gyventojams lengviau integruotis į Lietuvos visuomenę.

Rengiant šią ataskaitą nė vienas nurodytas tikslas dar nepradėtas vykdyti.

Inspekcija savo ruožtu ėmėsi darbų ir į 2024 m. veiklos planus įtraukė prioritetinę priemonę – pateikė Informavimo ir konsultavimo dėl valstybinės kalbos reikalavimų taikymo Lietuvoje dirbantiems užsieniečiams planą ir jį sėkmingai įgyvendino. Rengiant informaciją bendradarbiauta su Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Užimtumo tarnybos, Migracijos departamento, kalbų mokymo centrų atstovais, suorganizuota vieša diskusija ir konferencija.

Kai kuriais aspektais praėję metai valstybinės kalbos saugojimui ir priežiūrai suteikė vilčių:

- ✓ Rinkėjai neišreiškė pasitikėjimo Laisvės partija, kurios politinėje programoje buvo deklaruojamas siekis uždaryti Valstybinę kalbos inspekciją¹.
- ✓ Seime nepritarta siekiui likviduoti Valstybinę lietuvių kalbos komisiją, jai paliekant tik patariamąją funkciją. Tai mėginta daryti kuriant Nacionalinę gerovės agentūrą, kuri būtų įsteigta panaikinus Valstybinę kultūros paveldo komisiją, Etninės kultūros globos tarybą, Nacionalinę sveikatos tarybą, Nacionalinę šeimos tarybą ir Lietuvos švietimo tarybą.
- ✓ Seimas didele balsų persvara patvirtino Valstybinės kalbos įstatymo 7¹ straipsnį, pagal kurį prekes parduodantys ar paslaugas teikiantys ne tik juridiniai, bet ir fiziniai asmenys privalės užtikrinti tiesioginį gyventojų aptarnavimą valstybine kalba Vyriausybės nustatytu lietuvių kalbos mokėjimo lygiu.

Pozityvūs kalbos politikos pokyčiai nėra nei staigūs, nei visuotiniai, tarkime, radikalaus liberalizmo nuostatos skambėjo REDA konferencijoje „Forumai už kalbos demokratiją 2024“².

Žiniasklaida

¹ Laisvės partijos 2024 metų Seimo rinkimų programa, p. 9, 114.

² Konferencija vyko 2024 m. spalio 25 d., renginio įrašas [čia](#).

Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimui atskaitingų ekspertinių-patariamųjų institucijų sistemos pertvarkos koncepcijos patvirtinimo“ projektas, <https://e-seimas.lrs.lt/>

Čmilytei-Nielsen siūlant VLKK ir dar kelias institucijas sujungti į vieną, jų vadovai abejoja nauda: „Gal sujunkime visas ministerijas?“ [LRT, 2023-11-21](#).

Visiškai slaptai – už Seimo Pirmininkės durų, [Mokslo Lietuva, 2023-12-26](#).

Prezidentūra kritikuoja Seimo pirmininkės siūlymą pertvarkyti patariamąsias institucijas: panašiau į visuomenės balso silpninimą, [LRT, 2023-11-25](#).

IMIGRANTAI MOKOSI LIETUVIŲ KALBOS

Migracijos departamento duomenimis, leidimą gyventi Lietuvoje metų pabaigoje turėjo daugiau nei 217,3 tūkst. užsieniečių, per 77 tūkst. iš jų Ukrainos piliečiai.

Užimtumo tarnybos finansuojamus lietuvių kalbos kursus 2024 m. pradėjo lankyti 3,4 tūkst. žmonių, iš jų 84 proc. buvo ukrainiečiai. 2023 m. pradėjusių kursus buvo 3,8 tūkst., o ukrainiečiai sudarė 79 proc.

Užimtumo tarnyba mokytis lietuvių kalbos sudaro sąlygas tiek dirbantiems, tiek bedarbio statusą turintiems Europos Sąjungos, Europos laisvosios prekybos organizacijos piliečiams ir jų šeimos nariams, gyvenantiems Lietuvoje, trečiųjų šalių piliečiams, turintiems leidimą gyventi Lietuvoje, išskyrus nedarbingo amžiaus asmenis.

Spalio 11 d. priėmus Valstybinės kalbos įstatymo pataisas, nuo 2026 m. sausio visi Lietuvoje prekes parduodantys ar paslaugas teikiantys ne tik juridiniai, bet ir fiziniai asmenys privalės užtikrinti gyventojų aptarnavimą valstybine kalba. Seimas įpareigojo tiesiogiai paslaugas teikiančius užsieniečius mokėti lietuvių kalbą baziniu lygiu.

2023–2024 m. Tautinių bendrijų namų organizuojuose valstybinės kalbos mokymuose dalyvavo beveik 2 tūkst. kitakalbių, suformuotos 108 grupės. Iš jų ukrainiečiai sudarė apie 90 proc., kiti buvo baltarusiai, rusai, atvykusieji iš Centrinės Azijos.

Nuo 2024 m. birželio iki 2025 m. balandžio mėnesio šalies aukštosiose mokyklose vykdomas projektas „Lietuvių kalbos kursai žmonėms, pabėgusiems iš Ukrainos dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą“. Jo metu lietuvių kalbos kursus organizuoja Vilniaus universitetas, Kauno technologijos universitetas, Klaipėdos universitetas, Vytauto Didžiojo universitetas, Kazimiero Simonavičiaus universitetas, Mykolo Romerio universitetas.

Lietuvių kalbos kursus rengia ir nevyriausybinės organizacijos „Raudonasis Kryžius“, „Caritas“ ir „Maltiečiai“, 347 pabėgėliai kursus baigė organizacijos „IOM Lietuvoje“ Migracijos informacijos centre.

Inspekcija šią informaciją surinko ir pateikė BNS naujienų agentūrai.

Daugiau žr. [Kalbos inspekcija: vis didesnę dalį besimokančiųjų lietuviškai sudaro ukrainiečiai - LRT](#)

VALSTYBINĖS KALBOS ĮSTATYMO PAKEITIMAS

Valstybinės kalbos įstatymas be esminių pakeitimų galioja jau tris dešimtmečius. Jį įgyvendinant ir kontroliuojant kyla nemažai problemų, nes per tą laikotarpį įvyko daug politinių, kultūrinių, ekonominių ir teisinės sistemos permainų. Inspekcijos darbą sunkina tai, kad šis dokumentas gerokai pasenęs tiek teisės normų aiškumo, aktualumo, tiek praktiniu požiūriu. Inspekcijai tenka svarbus uždavinys – pritaikyti valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo reikalavimus viešojo gyvenimo sritims, kad būtų užtikrinama tinkama valstybinės kalbos teisinė apsauga, ginamas viešasis interesas.

Per pastaruosius kelerius metus Seime kildavo iniciatyvų spręsti įsisenėjusias Valstybinės kalbos įstatymo nuostatų taikymo problemas, tačiau kiekvieną sykį pristigdavo politinės valios sprendimams priimti.

Atsižvelgiant į pastaraisiais metais augantį imigrantų skaičių, pernai buvo priimtas Valstybinės kalbos įstatymo papildymo 7¹ straipsniu įstatymas³, pagal kurį nuo 2026 m. sausio 1 d. juridiniai ir fiziniai asmenys, tiesiogiai aptarnaujantys klientus, bus įpareigoti užtikrinti lietuvių kalbos vartojimą. Įstatymo pakeitimas aktualus ne tik darbdaviams ir darbuotojams, bet ir individualia veikla užsiimantiems asmenims, pavyzdžiui, pavežėjams, grožio paslaugų teikėjams, maisto išvežiotojams.

Žiniasklaida

Dalis nesusikalba su vairuotojais: Seime siūloma įpareigoti pavežėjus kalbėti lietuviškai, [LRT, 2024-07-27](#).

Lietuvoje dirbantys atvykėliai privalės kalbėti lietuviškai: jau netrukus to bus galima reikalauti pavežėjo ar kurjerio [TV3, 2024-10-12](#).

Valstybinės kalbos įstatymo pakeitimai – ar užsieniečiai turės pareigą aptarnauti klientus lietuvių kalba? [Infoplex, 2024-10-04](#).

TEISMAS ĮTEISINO VIEŠUOSIUS UŽRAŠUS LENKŲ KALBA

2024 m. gruodžio 18 d. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nutarė, kad dvikalbiai viešieji užrašai yra galimi. Pirmosios instancijos teismo sprendimas, kuriuo Inspekcijos nurodymas, įpareigojantis dvikalbius viešuosius užrašus lietuvių ir lenkų kalbomis Šalčininkų mieste pateikti tik valstybine kalba, buvo panaikintas.

Žiniasklaida

Žalia šviesa lenkiškiems užrašams: kai kurie politikai piktinasi, [LNK, 2024-12-23](#).

LVAT: kryptį rodantys dvikalbiai užrašai Šalčininkų rajone galimi, [TV3, 2024-12-19](#).

Teismas: kryptį rodantys užrašai lietuvių ir lenkų kalbomis Šalčininkų r. yra leidžiami, [LRT, 2024-12-20](#).

LNK, Žalia šviesa lenkiškiems užrašams, <https://lnk.lt/zinios/Visi/290603>

MEDICINOS ĮRANGOS INSTRUKCIJOS ANGLŲ KALBA

Seimas įtvirtino nuostatą, kad prie pateikiamų rinkai medicinos priemonių, skirtų tik sveikatos priežiūros specialistams, būtų galima pridėti vien tik anglų kalba parengtą informaciją apie medicinos priemonės tinkamą naudojimą ir priežiūrą. Prievolė versti instrukcijas į valstybinę kalbą panaikinta. Teisės aktas numato išlygą: anglų kalba parengtos naudojimo instrukcijos gali būti teikiamos tik jei sveikatos priežiūros įstaigos ar specialistai su tuo sutinka, t. y. anglų kalba jiems yra suprantama. Visais atvejais teikiamų rinkai profesionaliam naudojimui skirtų medicinos priemonių instrukcijų kalba turi būti aptarta su kiekviena jas perkančia įstaiga.

Žiniasklaida

Prie medicinos priemonių, skirtų sveikatos priežiūros specialistams, galės būti pridėamos ir anglų kalba parengtos naudojimo instrukcijos, [Seimo svetainė, 2024-06-13](#).

Seimui leidus medicinos įrangos instrukcijas anglų kalba, iš opozicijos – kritika, [LRT, 2024-06-16](#).

³ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/1baf2e72821e11ef84ff9693ecd03ff5>

DISKUSIJA APIE DARBDAVIŲ KALBINES TEISES IR PAREIGAS

Pastaraisiais metais į Lietuvos darbo rinką įsiliejo dešimtys tūkstančių užsieniečių. Tai darbdaviams kelia nemažai klausimų ir iššūkių. Įmonių vadovai dažnai pasigenda aiškios ir tikslios informacijos apie savo ir naujųjų darbuotojų kalbines teises ir pareigas:

- ✓ Kokie lietuvių kalbos mokėjimo lygiai taikomi kitų šalių piliečiams, norintiems dirbti Lietuvoje?
- ✓ Kokios pasekmės lauks darbdavių, jeigu įdarbinti ukrainiečiai laiku neišmoks valstybinės kalbos?
- ✓ Ar galima lietuvių kalbos egzamino neišlaikiusį užsienietį perkelti į žemesnes pareigas?
- ✓ Ar taikomos išimties vienišoms motinoms ir daugiavaikėms šeimoms?

Siekdami aptarti šiuos bei kitus klausimus, Inspekcija ir Seimo Ateities komitetas rugsėjo 25 d. surengė diskusiją „Užsieniečiai darbo rinkoje: ką darbdaviai turėtų žinoti apie kalbines teises ir pareigas“. Joje dalyvavo Inspekcijos viršininkas Audrius Valotka, Seimo narė Dalia Asanavičiūtė, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Užsieniečių integracijos grupės patarėja Gražina Genė, Užimtumo tarnybos Paslaugų užsieniečiams skyriaus vedėja Ernesta Varnaitė, advokatas, buvęs Lietuvos Respublikos vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius Vilius Mačiulaitis, renginį vedė Seimo Ateities komiteto pirmininkas Raimundas Lopata.

KONFERENCIJA „LIETUVIŲ KALBA IMIGRACIJOS KONTEKSTE“

Inspekcija ir Valstybinė lietuvių kalbos komisija lapkričio 18 d. Seimo lankytojų centre surengė konferenciją „Lietuvių kalba imigracijos kontekste“.

Apie tai, kaip sekasi organizuoti lietuvių kalbos mokymą prieglobsčio ar darbo tikslais atvykusiems užsieniečiams, konferencijoje kalbėjo atsakingų institucijų ir kalbos mokymo paslaugas teikiančių įstaigų atstovai, patirtimi dalijosi lietuviškai kalbantys užsieniečiai.

Žiniasklaida

Konferencijos vaizdo įrašas Seimo „Youtube“ kanale

„Atviras Seimas“.

Ivona Jaroslavcevienė. [Integracijos raktas – valstybinės kalbos mokėjimas](#). Savaitė, 2024-12-05.

Seimo kanceliarijos [nuotraukos](#).

PROFSĄJUNGOS SUSIDOMĖJO KALBOS POLITIKOS KLAUSIMAIS

Pastarųjų metų imigrantų srautas kelia rūpesčių profsąjungoms, nes menkai apmokami užsieniečiai stumia iš darbo vietų Lietuvos piliečius. 2024 m. profsąjungų atstovai ne sykį atkreipė Inspekcijos dėmesį į Valstybinės kalbos įstatymo pažeidimus, kai į darbą, ypač transporto srityje, priimami lietuvių kalbos nemokantys imigrantai.

Laikinais einantis Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos pirmininko pareigas Audrius Gelžinis konferencijoje teigė: „Pagal įstatymą pilietis turi mokėti lietuvių kalbą. Kiti teisės aktai numato, kad darbo sutartis turi būti pasirašyta lietuvių kalba ir išimtiniais

atvejais darbuotojui suprantama kalba. Lietuvoje yra nemažai tarptautinių korporacijų, didelių kompanijų iš įvairių šalių, todėl daugiakalbiškumas tampa įprastas. Darbdaviai turėtų aiškiai formuluoti kalbos reikalavimus darbuotojams tiek skelbimuose, tiek vėliau.“⁴

Žiniasklaida

Migrantų integracija: yra dar daug ką nuveikti, Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos konferencija, 2024-12-12.

<https://www.lpsk.lt/2024/12/12/migrantu-integracija-yra-dar-daug-ka-nuveikti/>

INSPEKCIJOS VIRŠININKAS PRIĖMĖ JAPONIJOS AMBASADORIŲ

Spalio 11 dieną Inspekcijoje viešėjo Japonijos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Tetsu Ozaki.

Ambasadorių domino dvi temos: naujasis Valstybinės kalbos įstatymo pakeitimas, ginantis Lietuvos piliečių lingvistines teises, nepriklausomai nuo paslaugos teikėjo darbo santykių formos, ir Lietuvos patirtis kalbos politikos srityje.

Svečias domėjosi mūsų šalies kalbos politika nuo pat Nepriklausomybės atgavimo, jos raida ir kylančiais iššūkiais, politinių vėjų poveikiu lietuvių kalbos apsaugos sistemai.

BENDRADARBIAVIMAS SU VERSLU

Inspekcija nuolat konsultuoja verslo įmones kalbos klausimais, sukaupia daug medžiagos, vertindama jų interneto svetainių kalbos taisyklingumą, ir kasmet ją apibendrina metodiniame leidinyje. Pernai parengti patarimai grožio ir sveikatinimo paslaugų teikėjams.

Daugiau žr. p. 46.

2024 m. buvo įsteigtas apdovanojimas „Kalbos inspekcijos draugai“.

Daugiau žr. p. 45.

Nuosekliai laikomasi požiūrio konsultuoti ir šviesti, o ne bausti. Praėjusiais metais paskirta tik viena nuobauda (įspėjimas).

⁴ [Ar galima Lietuvoje iš darbuotojų reikalauti, kad mokėtų rusų kalbą? LRT.](#)

VALSTYBINĖS KALBOS INSPEKCIJOS VEIKLA 2024 METAIS

4. ĮMONIŲ DOKUMENTACIJOS IR KALBOS MOKĖJIMO TIKRINIMAS

Inspekcija tikrina, ar valstybės ir savivaldybių institucijos, Lietuvos Respublikoje veikiančios įstaigos, įmonės ir organizacijos raštvedybą, apskaitos, atskaitomybės dokumentus tvarko valstybine kalba, ar jų dokumentuose laikomasi teisės aktų, nustatančių valstybinės kalbos taisyklingumo reikalavimus, ar tarp savęs susirašinėja valstybine kalba, ar vartojama valstybinė kalba pagal Vyriausybės nustatytas kalbos mokėjimo kategorijas.

Vykdydama Viešojo administravimo įstatymo nuostatą dėl ūkio subjektų veiklos priežiūros Inspekcija parengė ir interneto svetainėje paskelbė tikrinimo planus, patvirtino ūkio subjektų tikrinimo klausimyną, viešas konsultacijas, asmenų aptarnavimo kokybės vertinimo apklausos anketas. Įstaigos veikla buvo organizuojama laikantis Ekonomikos ir inovacijų ir Teisingumo ministerijų rekomendacijų: ūkio subjektai konsultuoti Inspekcijoje, telefonu, elektroniniu paštu, raštu, metodinė pagalba teikta tikrinimų įmonėse metu, informacija skelbta interneto svetainėje.

Inspekcija laikėsi deklaracijos dėl pirmųjų verslo metų nuostatų – konsultavo ūkio subjektus, teikė jiems metodinę pagalbą ir pirmaisiais veiklos metais neskyrė nuobaudų, nustatydama tinkamą terminą pažeidimams ištaisyti.

Lentelė Nr. 1. Subjektai, kuriuose tikrinta dokumentacija ir valstybinės kalbos mokėjimas

Eil. Nr.	Įmonės, įstaigos pavadinimas	Surašytų nurodymų skaičius
1.	Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos	1
2.	Muitinės departamentas	–
3.	Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka	–
4.	Sveikatos apsaugos ministerijos ekstremalių sveikatai situacijų centras	–
5.	Valstybinė augalininkystės tarnyba	–
6.	Vilniaus teritorinė muitinė	–
7.	UAB „45 minutės“, restoranas „PANK`olis“	1
8.	UAB „Aibės prekyba“	2
9.	UAB „Apotheca Pharma vaistinė“	–
10.	UAB „Artfiksaitiles“, parduotuvė „Artfiksa plytelės“	–
11.	UAB „Baltilita“	–
12.	UAB „Barvalda“, baras „BAR Pahonia“	2
13.	UAB „BENU vaistinė“	1
14.	UAB „Corporation of legends“, restoranas „Karčma 1863“	1
15.	UAB „Čia Market“	–
16.	UAB „Dushanbe“, restoranas „Dushanbe“	3
17.	UAB „Ekrita“, restoranas KYIV	–
18.	UAB „Enitsa“	–
19.	UAB „Europos kompleksas“, restoranas „LA PEPA (BISTRO-BRUNCH)“	–
20.	UAB „Gym Plius“, sporto klubas	–
21.	UAB „IKI Lietuva“, parduotuvė „IKI Express Geležinkelio stotis“	–
22.	UAB „IKI Lietuva“, parduotuvė „IKI-Geležinis Vilkas“	–

23.	UAB „IKI Lietuva“, parduotuvė „IKI-Geležinis Vilkas“	–
24.	UAB „Kilminė“ (parduotuvių tinklas „Express Market“)	–
25.	UAB „Kilminė“, parduotuvė „Express Market“	–
26.	UAB „LTG Link“	–
27.	UAB „Nemuno vaistinė“ (vaistinių tinklas „Camelia“)	4
28.	UAB „Neovera“, restoranas „Mažoji Himalaja“	1
29.	UAB „New Yorker Lietuva“, parduotuvė „New Yorker“	–
30.	UAB „Norfos vaistinė“	1
31.	UAB „Sakartvelo maistas“, restoranas „Sakartvelo restoranas“	–
32.	UAB „Sulayman Bazar“, restoranas „Samarkand“	–
33.	UAB „Sultan maistas“, restoranas „Old Baku“	1
34.	UAB „Transrevis“	1
35.	UAB „Travel Retail Vilnius“, parduotuvė „Heinemann Duty Free“	5
36.	UAB Verslo aptarnavimo paslaugos, picerija „Mamma Italiana“	–
37.	UAB „Viskas jam“, restoranas „Saigon“	–
38.	Salonas „THE ONE Beauty & nails studio“	–
39.	MB „Eskedar kava“, kavinė „Eskedar Coffee Bar“	1
40.	MB „Temurbek“, restoranas „Chayhana“	–
41.	MB „Vaibelis“, restoranas „Baking Mad Hidden Lab“	1
42.	Salonas „THE ONE Beauty & nails studio“	–
43.	VšĮ Naujosios Vilnios poliklinika	–
44.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	–
45.	VšĮ Verslo ir svetingumo profesinės karjeros centras	–
46.	VšĮ Vilniaus paslaugų verslo profesinio mokymo centras	–
47.	VšĮ Vilniaus statybininkų rengimo centras	–
48.	BĮ Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centras	–
49.	BĮ Naujosios Vilnios kultūros centras	–
50.	BĮ Vilniaus jaunųjų turistų centras	–
51.	BĮ Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	–
52.	Vilniaus „Ateities“ mokykla	2
53.	Vilniaus Baltupių mokykla	–
54.	Vilniaus Naujamiesčio mokykla	–
55.	Vilniaus darželis-mokykla „Dainorėliai“	2
56.	Vilniaus lopšelis-darželis „Aitvaras“	–
57.	Vilniaus lopšelis-darželis „Bitutė“	1
58.	Vilniaus Markučių lopšelis-darželis	2
59.	Vilniaus lopšelis-darželis „Ozas“	2
60.	Vilniaus Panerių lopšelis-darželis	–
61.	Vilniaus lopšelis-darželis „Riešutėlis“	1
62.	Vilniaus lopšelis-darželis „Saulėgraža“	–
63.	Vilniaus lopšelis-darželis „Saulėtekis“	2
64.	Vilniaus lopšelis-darželis „Skroblinukas“	2
65.	Vilniaus lopšelis-darželis Šnekutis“	3
66.	Vilniaus lopšelis-darželis „Želmenėliai“	4

Patikrintos 66 įmonės ir įstaigos, iš jų 30 pagal skundus dėl valstybinės kalbos nevertojimo atliekant tarnybines pareigas. Planine tvarka tikrintuose objektuose papildomai vertinta, ar apskaitos, atskaitomybės dokumentai tvarkomi valstybine kalba, ar

juose laikomasi teisės aktų, nustatančių valstybinės kalbos taisyklingumo reikalavimus, ar susirašinėjama valstybine kalba.

Surašyti 48 nurodymai (iš jų 10 nurodymų įmonių vadovams), reikalaujantys, kad jų darbuotojai išlaikytų valstybinės kalbos egzaminą pagal Vyriausybės 2003 m. gruodžio 24 d. nutarimu Nr. 1688 „Dėl Valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų nustatymo ir jų taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatytas kategorijas. Patikrinus susirašinėjimo, veiklos organizavimo ir kitus dokumentus su pastebėtomis klaidomis supažindinti vadovai ir atsakingi asmenys.

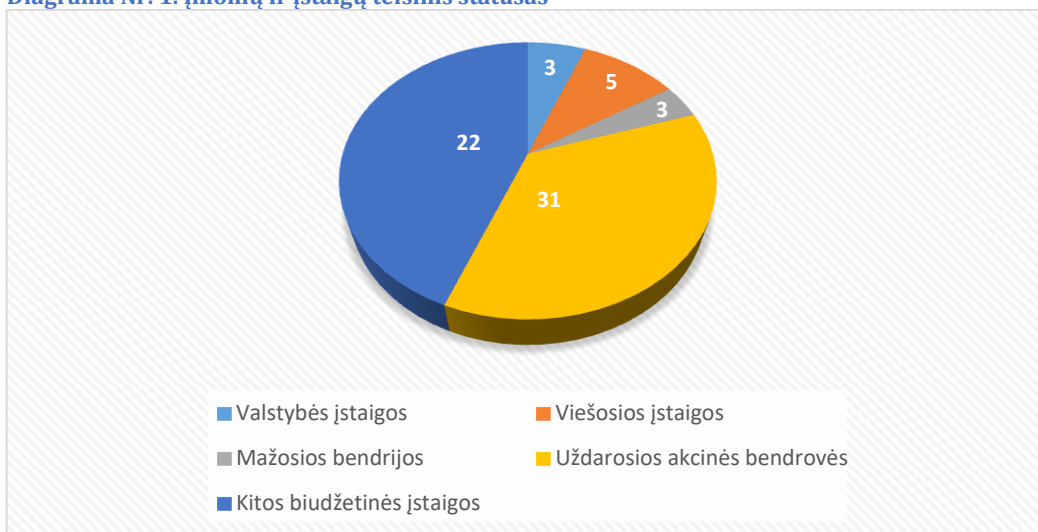
Laiku įvykdyti 45 nurodymai, 12 nurodymų įvykdymo terminas nepasibaigęs. 41 įmonei išsiųsti raštai, kad darbas būtų organizuojamas nepažeidžiant Valstybinės kalbos įstatymo.

UAB „Transrevis“ vadovas raštu kreipėsi į Inspekciją pratęsti nurodymo vykdymo terminą, motyvuodamas tuo, kad vairuotojai, Ganos piliečiai, tik metus lankė kalbos kursus, neišlaikė egzamino, kad jiems sunkiai sekasi mokytis lietuvių kalbos. Inspekcija, atsižvelgusi į prašymą, pratęsė nurodymo vykdymą iki 2025 m. balandžio 10 d.

Įmonių ir įstaigų teisinis statusas

Patikrintos 3 valstybės įstaigos, 22 kitos biudžetinės įstaigos, 5 viešosios įstaigos, 3 mažosios bendrijos, 31 uždaroji akcinė bendrovė, vienas asmuo, dirbantis pagal verslo liudijimą.

Diagrama Nr. 1. Įmonių ir įstaigų teisinis statusas

5. ŪKIO SUBJEKTŲ IR ASMENŲ KONSULTAVIMAS

Inspekcija konsultuoja ūkio subjektus, atlieka jų apklausas.

Vykdydama Viešojo administravimo įstatymo 36³ straipsnį Inspekcija ūkio subjektus konsultavo Inspekcijoje, telefonu, elektroniniu paštu, raštu, metodinė pagalba buvo teikiama tikrinimų įmonėse metu, reikalinga informacija skelbiama interneto svetainėje <http://vki.lrv.lt>.

Į Inspekciją telefonu kreipėsi 850 asmenų, 197 – elektroniniu paštu.

Daugiau kaip pusė besikreipusiųjų teiravosi dėl valstybinės kalbos mokėjimo reikalavimų taikymo, egzaminų laikymo tvarkos, kalbos kursų, ukrainiečiams taikomų išimčių, sankcijų valstybinės kalbos pagal nustatytas kategorijas nemokantiems darbuotojams, atsirasiančių naujų reikalavimų įsigaliojus Valstybinės kalbos įstatymo pataisoms. Konsultacijų reikėjo tiek dirbantiems ar įsidarbinti norintiems asmenims, tiek darbdaviams.

Reklamos agentūrų atstovai, įmonių savininkai konsultavosi dėl viešosios informacijos kitomis kalbomis pateikimo, reklaminių šūkių vertimo, gaminių pavadinimų kitomis kalbomis, nelietuviškų įmonių pavadinimų registravimo.

Buvo teiraujama dėl raštvedybos tvarkymo, dokumentų rengimo kalbos, persiunčiamų dokumentų kitomis kalbomis vertimo, dokumentų sudarymo dviem kalbomis.

Daug klausimų sulaukta dėl kalbos taisyklingumo reikalavimų. Į Inspekciją kreipėsi ir norintys patarimo (dažnai tai buvo Inspekcijos tikrintų įmonių ir įstaigų atstovai), ir abejojantys viešai pamatytų ar išgirstų frazių taisyklingumu. Ne kartą klausta dėl slaviškų pavardžių linksniavimo, užrašų taisyklingumo, žargono vartojimo reklaminiuose plakatuose ir siužetuose, reklamos kūrėjai dažniausiai norėjo įsitikinti, kad nėra gramatikos klaidų norimose vartoti frazėse, aiškinosi dėl skyrybos ir kirčiavimo.

Siekdama gauti grįžtamąjį ryšį, kuris padeda sukurti skaidrią ir saugią aplinką verslo ir priežiūros institucijų bendradarbiavimui, Inspekcija 4 kartus atliko ūkio subjektų apklausas. 19 patikrintų įstaigų atsakė, kad Inspekcija jas konsultavo tinkamai, tikrinimo išvados buvo pateiktos suprantamai ir buvo naudingos, reikalavimai – pagrįsti. Priekaištų dėl Inspekcijos pareigūnų elgesio apklaustieji neturėjo, dėkojo už bendradarbiavimą.

6. VISUOMENĖS INFORMAVIMO PRIEMONIŲ TIKRINIMAS

Inspekcija tikrina, ar Lietuvos visuomenės informavimo priemonės (spauda, televizija, radijas ir kita), knygų ir kitų leidinių leidėjai laikosi taisyklingos lietuvių kalbos normų.

TELEVIZIJOS IR RADIJO LAIDŲ KALBOS TIKRINIMAS

Patikrintos 127 televizijos laidos, 21 sporto transliacija, 7 specialiosios laidos, 8 draminių, dokumentinių serialų serijos, 43 radijo laidos, trukmė – 170 valandų eterio laiko. Dėl visų tikrintų laidų televizijos, radijo stočių vadovams išsiųsti raštai, pateikti pastebėtų kalbos klaidų sąrašai, kai kurios klaidos paaiškintos ir pakomentuotos. Informacija apie televizijos laidose pastebėtas kalbos klaidas kiekvieną ketvirtį skelbta Inspekcijos interneto svetainėje. Dėl televizijos laidų gauti ir išnagrinėti 2 skundai.

Lentelė Nr. 2. Televizijos laidos ir tikrinimo datos

Televizija	Laida	Tikrinimo data
LRT	Eurovizija LT	01-23, 02-03
	LRT girdi	01-18, 02-01
	Žalia lentyna	03-07, 03-21,
	Mano geriausias draugas	03-30
	LRT forumas	03-10, 03-21
	Močiute, išmokyk	03-18, 03-25
	Pasaulio dailiojo čiuožimo čempionatas:	
	Vyrų trumpoji programa	03-21
	Poros. Laisvoji programa	03-21
	Šokiai ant ledo. Ritminis šokis	03-22
	Gero gyvenimo receptai	03-22, 03-29
	Dainų dainelė	03-24, 03-31
	Pasaulio ledo ritulio čempionatas	04-28
	Lietuvos tūkstantmečio vaikai	06-18, 06-25
	Labas rytas, Lietuva	06-22, 06-29
	Laba diena, Lietuva	08-07, 08-09
	„TOP sport“ A lygos apžvalga	08-11, 09-22
	„TOP sport“ A lygos futbolo rungtynės	08-11, 09-22
	Paralimpinių žaidynių atidarymas	08-28
	Paralimpinės žaidynės. Golbolas	08-29
	Paralimpinės žaidynės. Plaukimas	08-31
	Paralimpinės žaidynės. Vežmelių regbis	09-02
	Paralimpinės žaidynės. Stalo tenisas	09-03
	(Ne)emigrantai	09-10, 09-24
	Myliu Lietuvą	09-21, 09-28
	Pakvaišę dėl ratų	09-21, 09-28
	Žiedų valdovai	10-04, 10-18
	Laida, skirta Seimo rinkimams	10-06
	„Eurolyga“ per LRT	10-24, 11-01
	„Eurolygos“ rungtynės	10-24, 11-01

	<p>Čia dabar Gustavo enciklopedija 7 Kauno dienos Išaušus dienai X Panorama Dienos tema</p>	<p>10-20, 11-03 11-03, 11-17 11-10, 11-17 11-16, 11-23 12-09, 12-12 12-12, 12-16, 12-17</p>
Delfi	<p>Duok leteną <i>Delfi</i> kriminalai</p> <p><i>Delfi</i> diena Politikos chirurgija Pagauk politiką Šeimų virtuvė Poligonas</p>	<p>03-12, 03-18, 03-25 03-24, 03-29 03-25, 03-26 09-28, 10-10 09-29, 10-10 09-29, 10-06 10-06, 10-20</p>
LNK, Info TV, BTV, TV1	<p>Pelenė Princesė Vidurdienio žinios Labas vakaras, Lietuva KK2 Lietuvos sprendimas Žinios <i>Info</i> komentarai <i>Info</i> diena</p>	<p>06-13, 06-25 06-13, 06-28 07-15, 07-29 10-08, 10-30 10-27 11-03, 11-04 12-05, 12-10 12-05, 12-06</p>
TV3	<p>Dėmesio centre su Edmundu Jakilaičiu TV3 žinios TV3 vakaro žinios TOP 3 Prieš srovę Svajonių sodai Svajonių ūkis TV3 žinios. Rinkimai Kotrynos burtai Virtuvės istorijos Į sveikatą Pasaulis pagal moteris Europos futbolo čempionato rungtynės Olimpinės žaidynės. Atidarymo ceremonija Olimpinės žaidynės. Atidarymo ceremonijos raudonasis kilimas Olimpinės žaidynės. Paryžiaus 2024 studija Olimpinės žaidynės. Badmintonas Olimpinės žaidynės. Regbis Olimpinės žaidynės. Plaukimas Olimpinės žaidynės. Krepšinis 3x3 Olimpinės žaidynės. Irklavimas Didieji TV3 debatai Galvok</p>	<p>01-12, 01-19 02-01, 02-05 02-07, 02-12 02-13, 02-14 02-20, 02-27 04-14 04-14 05-12 05-25, 06-01 05-25, 06-01 05-25, 06-01 05-26, 06-02 06-29 07-26 07-26 07-27, 07-28 07-27 07-27 07-27 07-31 07-28 09-16, 09-23 11-09, 11-16</p>
TV6	<p>Dakaras 2024. Atidarymo ceremonija Dakaras 2024 Europos futbolo čempionato apžvalga</p>	<p>01-04 01-05 06-26, 06-27,</p>

	Europos futbolo čempionato rungtynės	06-30, 07-01, 07-02, 07-03 07-02
TV8	Serialas „Grožio misija“ Serialas „Dėl visko kalta meilė“	09-16, 09-17 09-16, 09-17
„Lietuvos ryto“ televizija	24/7 Reporteris Žinios Nauja diena Lietuva tiesiogiai Sveikatos formulė Rinkimai su Laisvės TV Serialas „Turtų link“ Serialas „Aleksandra“ Sveikatos formulė (kiti vedėjai) Sveikatos kodas Gyvenimas skanus	01-14, 01-28 01-19, 01-24 01-21, 01-27 01-25, 01-26 01-25, 01-29 04-11, 04-18 05-12 09-07, 09-08 09-09, 09-10 11-16, 11-23 11-16, 11-23 11-16, 11-23

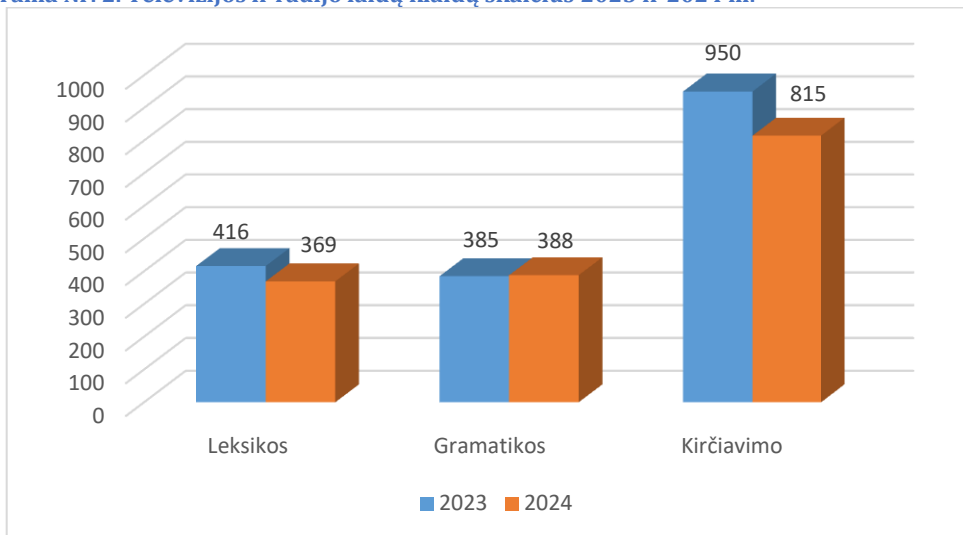
Lentelė Nr. 3. Radijo laidos ir tikrinimo datos

Radijas	Laida	Tikrinimo data
LRT radijas	LRT radijo ringas Žinios Lietuvos diena 60 minučių	09-20, 09-27 09-22, 09-26, 09-28 09-27, 09-30 10-15, 10-17
Žinių radijas	Žinios Klientų patirties labirintai Kuriam pirtį Lyderio kodas Atspari visuomenė Iliustruotoji istorija gyvai Paveldas nesensta Talentai po priedanga	03-07, 03-12, 03-20, 03-21, 03-29 03-07, 03-21 03-23, 03-30 11-04, 11-18 11-05, 11-12 11-09, 11-16 11-10, 11-17 11-14, 11-21
Extra FM	Žinios	03-07, 03-20, 03-21, 03-22, 03-29
M-1	Žinios	03-07, 03-20, 03-21, 03-22, 03-29
Relax FM	Žinios	03-20, 03-21, 03-22, 03-29, 04-09

Televizijos ir radijo laidų klaidų skaičiaus palyginimas

2023 m. užfiksuota 416 gramatikos, 385 žodyno ir 950 kirčiavimo klaidų, 2024 m. – 369 leksikos, 388 gramatikos, 815 kirčiavimo klaidų, titruose buvo rašybos ir skyrybos klaidų (2023 m. patikrinta 218, 2024 m. – 170 valandų).

Diagrama Nr. 2. Televizijos ir radijo laidų klaidų skaičius 2023 ir 2024 m.

PERIODINĖS SPAUDOS LEIDINIŲ TIKRINIMAS

Patikrintų 34 periodinių leidinių: 2 laikraščių, 32 žurnalų, redakcijoms išsiųsti raštai su pastebėtų kalbos klaidų sąrašais, kartu nurodyti internete esantys kalbos ištekliai. 8 leidiniuose klaidų nepastebėta. Informacija apie periodinės spaudos kalbos klaidas 3 kartus skelbta Inspekcijos interneto svetainėje. Skundų dėl periodinės spaudos leidinių kalbos negauta.

Lentelė Nr. 4. Periodinės spaudos leidiniai

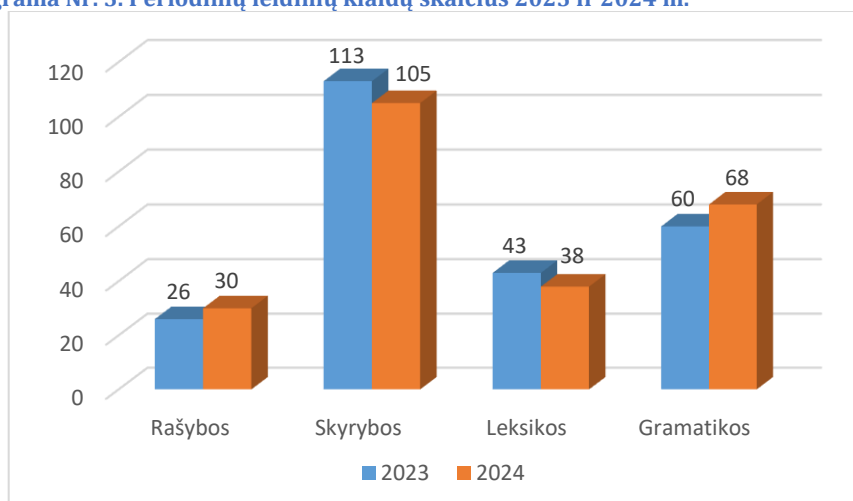
Eil. Nr.	Leidinio pavadinimas	Leidinio numeris
1.	Akistata	3
2.	Artuma	kovas
3.	Ar žinai, kad?	3
4.	Augalai	2
5.	Daržas+Sodas+Namai	9
6.	ELLE	3
7.	ELLE KIDS	1
8.	Happy 365	sausis
9.	IQ	4
10.	IQ Life	4
11.	Ji	7
12.	Iliustruotoji istorija	3
13.	Kūrėja	4–5

14.	Legendos	1
15.	Mamos žurnalas	3
16.	Mergaitė	3
17.	Mistikos žavesys	4
18.	Mįslės ir faktai	2
19.	Miškai	sausis
20.	Moters savaitgalis	36
21.	NG KIDS Lietuva	sausis–vasaris
22.	Prie kavos. Sveikata	9–10
23.	Psichologija Tau	5
24.	Raktas	sausis–vasaris
25.	Savaitė	21
26.	Savaitgalis	42
27.	Sėja pagal Mėnulį	4
28.	Stilius	37
29.	Tik vyrams	1
30.	TV antena	42
31.	Vaikų maistas	specialusis projektas
32.	Vakaro žinios	15, 115
33.	Verslo klasė	kovas–balandis
34.	Žvejas ir žuvis	6

Periodinių spaudos leidinių kalbos klaidų skaičiaus palyginimas

2023 m. užfiksuota 26 rašybos, 113 skyrybos, 43 leksikos, 60 gramatikos klaidų, 2024 m. užfiksuotos 30 rašybos, 105 skyrybos, 38 leksikos, 68 gramatikos klaidos, (2023 m. patikrinti 36, 2024 m. – 34 leidiniai).

Diagrama Nr. 3. Periodinių leidinių klaidų skaičius 2023 ir 2024 m.

NEPERIODINĖS SPAUDOS LEIDINIŲ TIKRINIMAS

Patikrinta 8 leidyklų 10 knygų vaikams ir paaugliams. Rasta skyrybos normų pažeidimų, gramatikos klaidų – buvo klystama vartojant naudininko, galininko linksnius,

rašybos klaidų nepastebėta. Svetimybės, barbarizmai buvo laikomi stilistiškai motyvuotomis meninėmis priemonėmis.

Iš 10 tikrintų leidinių keturių kalba taisyklinga.

Lentelė Nr. 5. Neperiodinės spaudos leidiniai

Eil. Nr.	Leidėjas	Knygos autorius ir pavadinimas
1.	Alma littera	J. K. Rowling. Haris Poteris. Kalėdos Hogvartse J. Riordan. Mikė Pūkuotukas. Miško istorijos
2.	Baltos lankos	D. Gliori. Pelėdžiuko kiaušinis N. Springer. Enola Holms. Dingusio markizo byla
3.	Egmont	V. Cambi. Ledo šalis. Šiaurės pasakėlės
4.	Gelmės	J. Püttsepp. Delčia kaip aukso valtis
5.	Inga Narijauskienė	I. Narijauskienė. Pelėdos Drūlijos Kalėdos, sirgalai ir kiti reikalai
6.	Nieko rimto	P. Wechterowicz. Dangaus žvaigždelė
7.	Švieskime vaikus	K. Jakaitė. Bobausis be ausų. Trumpos istorijos apie Spurgį
8.	Vaiga	N. Laurinavičius. Vaisių ir daržovių pasakos

INTERNETO SVETAINIŲ TIKRINIMAS

2024 m. patikrinta 170 į Inspekcijos planus įtrauktų ūkio subjektų, gydymo įstaigų, odontologijos klinikų, kelionių agentūrų, visuomenės informavimo priemonėse ir viešojoje erdvėje reklamuojamos interneto svetainės, reaguota į gautus skundus. Visoms įmonėms ir įstaigoms išsiųsti raštai.

Po du kartus tikrinti naujienų portalai *15min.lt*, *delfi.lt*, *lrytas.lt*, *lrt.lt*, *tv3.lt*, iš viso 200 straipsnių. Visų portalų redakcijoms išsiųsti raštai ir klaidų sąrašai su pastabomis.

Interneto svetainėse ir naujienų portaluose dažniausios skyrybos klaidos – nebuvo skiriami išplėstiniai derinamieji pažyminiai, einantys po pažymimojo žodžio, šalutiniai sakiniai, įterpiniai, išplėstinės dalyvinės, padalyvinės ir pusdalyvinės aplinkybės buvo skiriamos tik iš vienos pusės. Rašybos klaidų mažiau nei skyrybos: nepaisyta įmonių, įstaigų ir organizacijų tiesioginės reikšmės ir simbolinių pavadinimų, terminų rašymo taisyklių, klysta rašant ilguosius ir trumpuosius balsius. Iš gramatikos klaidų galima išskirti netaisyklingą linksnių – naudininko, įnagininko, vietininko vartojimą.

Gautuose atsakymuose užtikrinama, kad rengiant naują medžiagą bus atsižvelgiama į Inspekcijos pastabas.

Lentelė Nr. 6. Įmonių, įstaigų interneto svetainės

Eil. Nr.	Įmonės, įstaigos pavadinimas	Interneto svetainės adresas
1.	AB „Novaturas“	https://www.novaturas.lt/
2.	BĮ Dienos centras „Šviesa“	https://www.dcsviesa.lt/
3.	BĮ „Vilniaus Lakštingalos namai“	https://lakstingalosnamai.lt/
4.	Fabijoniškių socialinių paslaugų namai	https://www.fabijoniskiuspn.lt/
5.	IĮ „Diadenta“	https://www.diadenta.lt/
6.	IĮ „Rytų ir Vakarų kelionės“	https://www.westorient.lt/
7.	Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centras	https://www.lasuc.lt/
8.	Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų	https://www.deafcenter.lt/

	centras	
9.	M. Damaševičiaus įmonė	https://ttklinika.lt/
10.	MB „Adentis“	https://www.adentis.lt/
11.	MB „Bohema travel logistika“	https://www.btravel.lt/
12.	MB „Commercial solutions“	https://baze.lt/
13.	MB „Dentistė“	https://dentiste.lt/
14.	MB „Inditravela“	https://www.inditravel.lt/
15.	MB „Kelionių lagaminas“	https://www.kelioniulagaminas.lt/
16.	MB Mindaugo odontologijos klinika	https://www.mindaugo.lt/
17.	MB „Nauja šypsena“	https://newsmile.lt/
18.	MB „Vaida travels“	https://keliaujusuvida.lt/
19.	MB „World Commerce“	https://preke.lt/
20.	Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Vilniaus Viltis“	https://vilniausviltis.lt/
21.	UAB A. Mackevičiaus odontologijos klinika	https://mackeviciai.lt/
22.	UAB „Albodont“	https://albodont.lt/
23.	UAB Antakalnio stomatologijos centras	https://www.stomatologijoscentras.lt/
24.	UAB „Atostogauti“	https://atostogauti.lt/
25.	UAB „Atrask Pasaulį“	https://atrasapasauli.lt/
26.	UAB „Aza Tours“	https://azatours.lt/
27.	UAB „Baldentas“	https://baldentas.lt/
28.	UAB „Balta lapė“	https://www.baltalape.lt/
29.	UAB „Baltic Tours Group“	https://www.baltictours.lt/
30.	UAB „Baltic Travel Service“	https://bts.lt/
31.	UAB „Balticdentists“	https://www.balticdentists.com
32.	UAB „Banelituras“	https://banelituras.lt/
33.	UAB „Bechara Clinic“	https://becharaclinic.lt/
34.	UAB „BPC Travel“	https://bpctravel.lt/
35.	UAB CITY CLINIC odontologijos centras	https://cityclinic.lt/
36.	UAB „Coral Travel Lithuania“	https://coraltravel.lt/
37.	UAB D. Diržytės odontologijos klinika	http://www.dirzyte.lt/
38.	UAB „Dantima“	https://ozoklinika.com/
39.	UAB „Dantų gydytojas“	https://www.dantugydytojas.lt/
40.	UAB „Dantų harmonija“	https://dantuharmonija.lt/
41.	UAB „Dentastra“	https://dentastra.lt/
42.	UAB „Denticija“	https://denticija.lt/
43.	UAB „Ekspres turas“	https://turas.lt/
44.	UAB „Era Esthetic Odontology“	https://eradental.lt/
45.	UAB „Esros turas“	https://www.esrosturas.lt/
46.	UAB Estetinės odontologijos klinika „Estetiksas“	https://www.euklinika.lt/
47.	UAB „Estravel Vilnius“	https://www.estravel.lt/
48.	UAB „Etuna“	https://100kelioniu.lt/
49.	UAB „Fortūna Travel“	https://ft.lt/
50.	UAB „Fridmis“	https://www.fridmis.lt/
51.	UAB „Gelos“	https://welovelithuania.com/surinklietuva/
52.	UAB „Gidenta“	https://gidenta.lt/
53.	UAB „Glotera“	https://glotera.lt/

54.	UAB „Grašūs dantys“	https://slenioklinika.lt/
55.	UAB „Inadenta“	https://www.inadenta.lt/
56.	UAB „Interlux Travel“	https://interluxtravel.lt/
57.	UAB „YMONÉ“	https://himountains.lt/
58.	UAB „Jurdenta“	https://saklinika.lt/
59.	UAB „Just Smile“	https://justsmile.lt/
60.	UAB Karoliniškių odontologijos klinika	https://www.karoliniskiuklinika.lt/
61.	UAB „Keliautojų klubas“	https://www.keliautojuklubas.lt/
62.	UAB „Kelionių akademija“	https://kelioniuakademija.lt/
63.	UAB „Kelionių architektai“	https://www.kelioniuarchitektai.lt/
64.	UAB „Kelionių ekspresas“	https://www.kelioniuekspresas.lt/
65.	UAB „Kelionių kompanija“	https://keliones.lt/
66.	UAB „Kelionių laikas“	https://www.kelioniulaikas.lt/
67.	UAB „Kelionių panorama“	https://www.kelioniupanorama.lt/
68.	UAB „Kelvita“	https://www.kelvita.lt/
69.	UAB „Kilminė“	https://expressmarket.lt/
70.	UAB „Kiveda“	https://www.kiveda.lt/
71.	UAB „Konti“	https://www.etours.lt/
72.	UAB „Koradius“	https://koradius-travel.com/
73.	UAB „Kupadenta“	https://www.karloklinika.net/
74.	UAB „Labas, pasauli“	https://labaspasauli.lt/
75.	UAB „Litamicus“	https://litamicus.lt/
76.	UAB „Litaura“	https://www.litaura.lt/
77.	UAB „Majų“ odontologijos klinika	https://www.majuklinika.lt/
78.	UAB „Mano turas“	https://www.manoturas.lt/
79.	UAB Mažoji Užupio klinika	https://muk.lt/
80.	UAB „Medicus dentum“	https://www.medicusdendum.lt/
81.	UAB „MedWell klinika“	https://medwell.lt/
82.	UAB „Meganora“	https://www.pasirinksparnus.lt
83.	UAB „Mundus Mirabilis“	https://mundusmirabilis.lt/
84.	UAB Nemuno odontologijos klinika	https://nomea.lt/
85.	UAB „Novadenta“	https://novadenta.lt/
86.	UAB „Odontalis“	https://odontalis.lt/
87.	UAB „Oradenta“	https://oradenta.lt/
88.	UAB „Oro guru“	https://airguru.lt/
89.	UAB „Pabridentas“	https://pabridentas.lt/
90.	UAB „Per aspera“	https://ostklinika.lt/
91.	UAB „Pramogų vėjas“	https://pramoguvejas.lt/
92.	UAB „Primum travel“	https://www.primumgo.lt/
93.	UAB „Primum travel“	https://www.primumtravel.lt/
94.	UAB „Privati praktika“	https://artdentistry.lt/
94.	UAB „Pro Arte LT“	https://www.proarte.lt/
96.	UAB „Prodentum“	https://prodentum.lt/
97.	UAB „Sanum medicale“	https://www.euromed.lt/
98.	UAB „Serapis“	https://www.serapis.lt/
99.	UAB „Skaitmeninės šypsenos“	https://skaitmeninessypsenos.lt/
100.	UAB Sostinės implantologijos centras	https://dentalpro.lt/
101.	UAB Šeimos odontologijos klinika	https://www.seimosodontologija.lt/
102.	UAB „Šypsenos akademija“	https://sypsenosakademija.lt

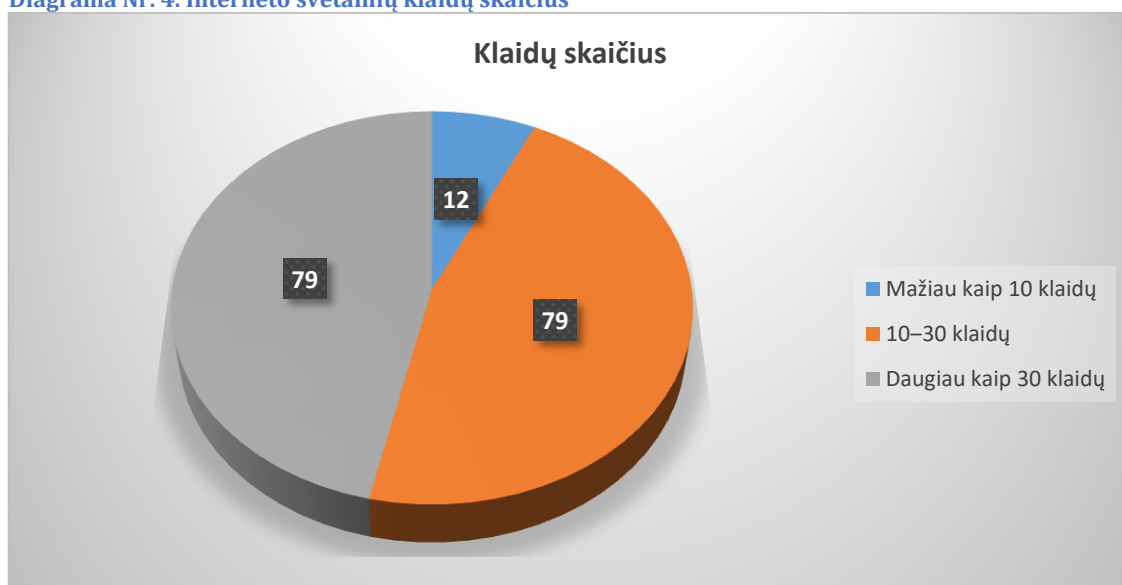
103.	UAB „Šypsėnos dizainas“	https://www.pilene.lt/
104.	UAB „Šypsnis“	https://sypsnis.lt/
105.	UAB „Terra incognita“	https://www.terraincognita.lt/
106.	UAB „Travel Planet“	https://travelplanet.lt/
107.	UAB „TravelDeals LT“	https://www.makalius.lt/
108.	UAB „Trendless“	https://ovidenta.lt/
109.	UAB „Verslas ir Poilsis“	https://virp.lt/
110.	UAB „Vestexpres“	https://www.westexpress.lt/
111.	UAB Vilniaus implantologijos namai	https://vinklinika.lt/
112.	UAB „Vilniaus kelrodis“	https://atostogosislenkijos.lt/
113.	UAB Vilniaus odontologijos klinika	https://vilniusok.lt/
114.	UAB Vingio klinika	https://vingioklinika.lt/
115.	UAB Žvėryno odontologijos klinika	https://www.zok.lt/
116.	UAB „Quo vadis LT“	https://quovadis.lt/
117.	Verkių mokykla-daugiafunkcis centras	https://verkiumokykla.lt/
118.	Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo centras	https://atliekuetiketas.lt/
119.	Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo centras	https://atliekukultura.lt/
120.	Vilniaus darželis-mokykla „Dainorėliai“	https://www.dainoreliai.lt/
121.	Vilniaus darželis-mokykla „Loliukas“	https://www.lokiukas.vilnius.lm.lt/
122.	Vilniaus lopšelis-darželis „Aitvaras“	https://www.vaikuaitvaras.lt/
123.	Vilniaus lopšelis-darželis „Atžalėlės“	https://www.atzaleles.lt/
124.	Vilniaus lopšelio-darželio „Giraitė“	https://www.giraitė.vilnius.lm.lt/
125.	Vilniaus lopšelis-darželis „Ozas“	https://darzelisozas.lt/
126.	Vilniaus lopšelis-darželis „Pakalnutė“	https://www.vilniauspakalnutė.lt/
127.	Vilniaus lopšelis-darželis „Pelėda“	https://www.darzelispeleda.vilnius.lm.lt/
128.	Vilniaus lopšelis-darželis „Puriena“	https://ldpuriena.lt/
129.	Vilniaus lopšelis-darželis „Riešutėlis“	https://darzelisriesutelis.lt/
130.	Vilniaus lopšelis-darželis „Salvija“	https://salvijadarzelis.lt
131.	Vilniaus lopšelis-darželis „Saulėgraža“	https://www.saulegraza.net
132.	Vilniaus lopšelis-darželis „Saulėtekis“	https://www.ldsauletekis.lt/
133.	Vilniaus lopšelis-darželis „Skroblinukas“	https://skroblinukas.lt/
134.	Vilniaus lopšelis-darželis „Šypsena“	https://www.sypsenė.vilnius.lm.lt/
135.	Vilniaus lopšelis-darželis „Šnekutis“	https://www.snekutis.vilnius.lm.lt/
136.	Vilniaus lopšelis-darželis „Želmenėliai“	https://zelmeneliai.com/
137.	Vilniaus Markučių lopšelis-darželis	https://www.markuciai.vilnius.lm.lt/
138.	Vilniaus Panerių lopšelis-darželis	https://www.paneriudarzelis.lt/
139.	Vilniaus „Vilties“ specialioji mokykla-daugiafunkcis centras	https://www.viltiesmokykla.lt/
140.	VšĮ Antakalnio poliklinika	https://www.antakpol.lt/
141.	VšĮ Centro poliklinika	https://pylimas.lt/
142.	VšĮ Dienos centras „Mes esame“	https://mesesame.lt/
143.	VšĮ „Ekskursijos Vilniuje“	https://www.vividvilnius.lt/
144.	VšĮ Futbolo mokykla „Ateitis“	https://www.ateitisfm.lt/
145.	VšĮ „Gatvės gyvos“	https://coldwarbunker.lt/lt/lt-2/
146.	VšĮ „Gatvės gyvos“	https://www.gatvesgyvos.lt/
147.	VšĮ Grigiškių sveikatos priežiūros centras	https://www.gspc.lt/
148.	VšĮ Karoliniškių poliklinika	https://www.karpol.lt/

149.	VšĮ „Keliauk Lietuvoje“	https://www.turizmo-sekmingiausiai.lt/
150.	VšĮ Markučių dienos veiklos centras	https://www.mdvc.lt/
151.	VšĮ „Mažoji gubija“	https://www.gubija.lt/
152.	VšĮ Mykolo Marcinkevičiaus ligoninė	https://www.mmligonine.lt/
153.	VšĮ Naujosios Vilnios poliklinika	https://www.nvpoliklinika.lt/
154.	VšĮ Respublikinė Vilniaus psichiatrijos ligoninė	https://rvpl.lt/
155.	VšĮ Respublikinė Vilniaus universitetinė ligoninė	https://www.rvul.lt/
156.	VšĮ „Savanoriai vaikams“	https://www.niekienovaikai.lt/
157.	VšĮ Sostinės medicinos centras	https://sosmc.lt/
158.	VšĮ Šeškinės poliklinika	https://www.poliklinika.lt/
159.	VšĮ Šv. Roko ligoninė	https://ligonine.eu/
160.	VšĮ Užstato sistemos administratorius	https://www.grazintiverta.lt/
161.	VšĮ Užstato sistemos administratorius	https://slamantys.lt/
162.	VšĮ Vilkpėdės ligoninė	https://www.vilkpedesligonine.lt/
163.	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų filialas Žalgirio klinika	https://www.zalgirioklinika.lt/
164.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	https://www.vmkl.lt/
165.	VšĮ Vilniaus miesto Psichikos sveikatos centras	https://www.vasaros.lt
166.	VšĮ Vilniaus rajono poliklinika	https://www.vrcp.lt/
167.	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikos	https://www.santa.lt/
168.	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikos	http://www.vaikuligonine.lt/
169.	VšĮ „Vilties akimirka“	http://www.viltiesakimirka.lt/
170.	VšĮ „Žalioji taška“	https://www.zaliasistaskas.lt/

Interneto svetainių klaidų skaičius

Mažiau kaip 10 klaidų užfiksuota 12 interneto svetainių, 10–30 klaidų – 79, daugiau kaip 30 klaidų – 79 (patikrinta 170 interneto svetainių).

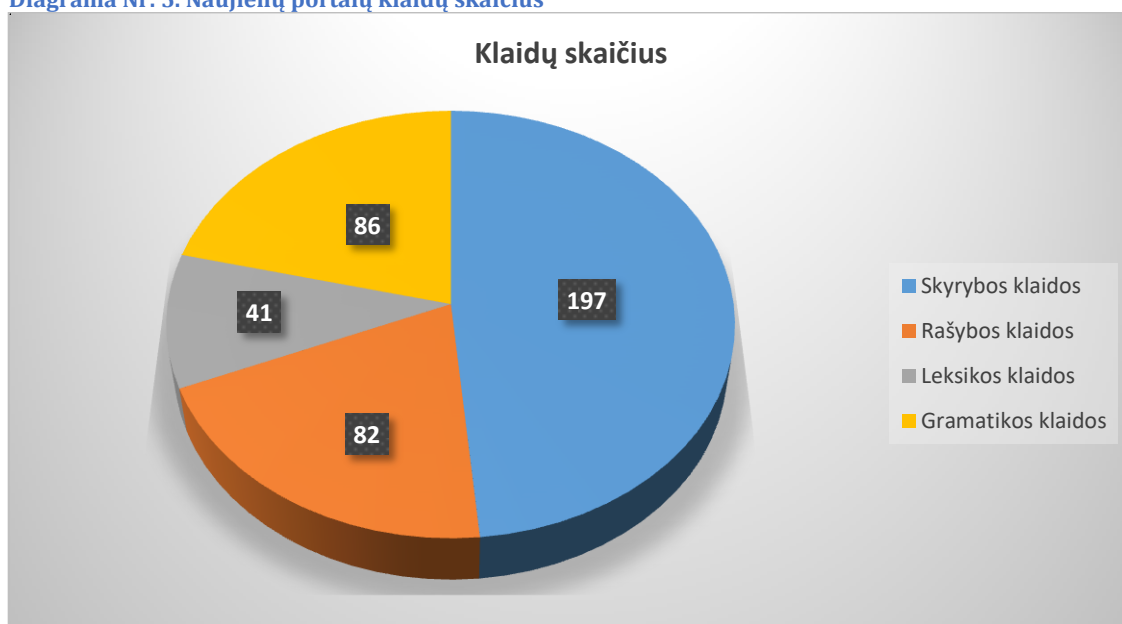
Diagrama Nr. 4. Interneto svetainių klaidų skaičius

Naujienų portalų klaidų skaičius

Portaluose užfiksuotos 197 skyrybos, 82 rašybos, 41 leksikos, 86 gramatikos klaidos (iš viso patikrinta 200 straipsnių).

Diagrama Nr. 5. Naujienų portalų klaidų skaičius

7. REKLAMOS IR VIEŠŪJŲ UŽRAŠŲ TIKRINIMAS

Inspekcija tikrina, kaip laikomasi valstybinės kalbos taisyklingumo reikalavimų reklamoje, ar viešieji užrašai yra valstybine kalba, ar jie taisyklingi.

REKLAMINIŲ LEIDINIŲ IR ŽURNALŲ REKLAMOS TIKRINIMAS

2024 m. patikrinta 18 reklaminių leidinių. Tikrinti didžiųjų prekybos tinklų „Ermitažas“, „Iki“, LIDL, „Maxima“, „Moki veži“, „Norfa“, „Sanitex“, „Senukai“, „Thomas Philipps Baltex“, kosmetikos įmonės „Eurokos“, „Eurovaistinės“ ir „Norfos“ vaistinės reklaminiai leidiniai, prekių katalogai.

Reklaminiuose leidiniuose užfiksuota rašybos klaidų. Netaisyklingai rašomi simboliniai įmonių, prekių pavadinimai (rišliame tekste jie niekaip neišskirti). Dažnai klystama rašant nelietuviškos kilmės sudurtinių žodžių dėmenis *super-*, *eko-*, *termo-*; reklaminiuose tekstuose jie klaidingai vartojami kaip savarankiški žodžiai. Esama besikartojančių skyrybos ir gramatikos klaidų. Netaisyklingai vartojami tam tikri linksniai, polinksniai *dėka* ir *pagalba*. Pastebėta leksikos klaidų: ne ta reikšme vartojamų žodžių, svetimybų, netikslių arba netaisyklingai sudarytų terminų.

Tikrintos žurnaluose „Auto Bild“, „Elle“, „Mamos žurnalas“, „Prie kavos. Sveikata“, „Sėja pagal Mėnulį“, „Stilius Plius“, „Structum“, „Vaikų maistas“, „Žvejys ir žuvis“, „Žvilgsnis į pasaulį“ spausdintos reklamos.

Daugumos žurnaluose spausdintų reklamų kalba taisyklinga. Viena būdingiausių klaidų – rišliame tekste nei kabutėmis, nei šriftu neišskirti simboliniai pavadinimai, esama pavienių skyrybos, gramatikos ir leksikos klaidų.

Reklaminių leidinių rengėjams ir žurnalų redakcijoms išsiųsti raštai su pastebėtų kalbos klaidų sąrašais, paprašyta su klaidomis supažindinti reklamos davėjus. Reklaminių leidinių ir žurnalų reklamų kalbos klaidų apžvalgos skelbtos Inspekcijos interneto svetainėje.

TELEVIZIJOS REKLAMOS TIKRINIMAS

Keturis kartus (kovo, birželio, rugsėjo ir gruodžio mėn.) tikrinta LNK, „Info TV“, TV1, „Delfi“, TV3, TV6, TV8 ir „Lietuvos ryto“, tris kartus BTV, du kartus „Balticum“ televizijos reklama.

Išnagrinėtas skundas dėl BTV transliuotos reklamos. Gramatikos klaida reklamos siužete ištaisyta.

Televizijos reklamoje vyravo rašybos ir skyrybos klaidos, itin dažnai sakiniuose nebuvo išskirti reklamuojamų vaistų, kitų prekių pavadinimai. Buvo ir linksnių, padalyvio vartojimo klaidų.

VIEŠŪJŲ UŽRAŠŲ TIKRINIMAS

Vilniaus viešuosius užrašus nuolat tikrina Savivaldybės kalbos tvarkytojos. Miesto gatves, kuriose gausu parduotuvių, restoranų, kavinių, įvairias paslaugas teikiančių įmonių, kelis kartus per metus tikrina ir Inspekcija.

Birželio ir rugsėjo mėn. tikrinti viešieji užrašai ir išorinė reklama Aušros Vartų, Bokšto, Didžiosios, Dominikonų, Kalvarijų, L. Stuokos-Gucevičiaus, Linkmenų, Literatų, Olimpiečių,

Pilies, P. Lukšio, Rinktinės, S. Žukausko, Stiklių, Šv. Ignoto, Šv. Jono, Šv. Mykolo, Totorių, Trakų, Ulonų, Verkių, Žalgirio gatvėse.

Užfiksuota Valstybinės kalbos įstatymo pažeidimų – įmonių viešoji informacija pateikiama tik užsienio kalba: iškabose ar išorinėje reklamoje vartojami bendriniai užsienio kalbų, dažniausiai anglų, žodžiai, nusakantys veiklos pobūdį, teikiamas paslaugas, parduodamas prekes, darbo laiką, pavyzdžiui, *jewellery, studio, shop, coffee, dessert, dance & night club, open* ir kt. Aštuonių įmonių vadovams išsiųsti raštai dėl valstybinės kalbos nevartojimo ir nurodyta per tam tikrą terminą pašalinti rastus trūkumus – pateikti informaciją lietuvių kalba.

Vilniaus viešųjų užrašų ir išorinės reklamos apžvalga skelbta Inspekcijos interneto svetainėje.

8. SKUNDŲ IR PRAŠYMŲ NAGRINĖJIMAS

Inspekcija pagal savo įgaliojimus nagrinėja skundus ir prašymus.

2024 m. gauti 158 skundai. Daugiau kaip pusė pranešimų buvo dėl lietuviškai nekalbančių prekybos įmonių, restoranų, kavinių, grožio salonų, sporto klubų darbuotojų. Nustatyta, kad nemaža jų dalis – ukrainiečiai, kuriems 2024 m. dar nebuvo taikomi kalbos mokėjimo reikalavimai.

Žmonės skundėsi transporto paslaugas teikiančiais asmenimis, buvo aktualus klausimas dėl lietuvių kalbos nemokančių pavežėjų, maisto išvežiotųjų. Gauta laiškų, kuriuose reiškiamas nepasitenkinimas nelietuviškų kūrinių televizijos kanaluose pristatymu užsienio kalbomis (Valstybinės kalbos įstatymas nereikalauja dainas pavadinti lietuviškai ar versti jų tekstus į lietuvių kalbą), tarptautinių žodžių vartojimu, angliškais įmonių pavadinimais.

Kreiptasi dėl dviejų kavinių, nepateikiančių meniu valstybine kalba (skundai nepasitvirtino). Gautas skundas dėl valstybės įmonės naudojamos susirašinėjimo programos anglų kalba, dėl neišversto pokalbio krepšinio rungtynių transliacijoje per televiziją.

Dažniau negu ankstesniais metais į Inspekciją kreiptasi dėl rusų kalbos vartojimo: dėl informacijos mieste, užrašų parduotuvės kasoje, rehabilitacijos įstaigoje rodomų animacinių filmų rusų kalba, sporto klube transliuojamos rusiškos muzikos ir treniruotės rusų kalba. Buvo teirujamasi, ar gali būti internetu parduodami augalai, kurių veislių pavadinimai rusiški, ar rusų kalba šalia kitų galima savitarnos terminaluose, ar įstaiga galėtų sudaryti galimybę gyventojams informaciją gauti rusų kalba.

Gauta skundų dėl netaisyklingai rašomų kavos pavadinimų valgiaraštyje, kalbos klaidų dokumentuose, viešuosiuose užrašuose, interneto svetainėse, valstybės įstaigos programoje internete, įmonės reklaminiame įrašė feisbuke, iš internetinės vaistinės gautame pranešime, televizijos ir radijo laidose, naujienų portaluose, dėl sporto komentatorių vartojamų anglicizmų. Buvo išreikšta ir nepagrįstų abejonių dėl viešojoje informacijoje, televizijos laidose vartojamų žodžių taisyklingumo. Gauta elektroninių laiškų dėl reklamoje vartojamų svetimybų (dalis jų buvo prekių ženklai). Kreiptasi dėl netaisyklingai rašomų kabučių, neišskiriamų simbolinių pavadinimų, gaunamų trumpųjų žinučių be diakritinių ženklų.

SKUNDAS DĖL ĮRAŠO FEISBUKE

Valstybinė lietuvių kalbos komisija persiuntė Seimo nario Algimanto Dumbravos skundą dėl Seimo nario Jevgenijaus Šuklino feisbuke skleidžiamos informacijos rusų kalba. Visuomenės informavimo įstatymo pakeitimo įstatymo 34 str. 1 p. nurodyta, kad viešoji informacija rengiama ir platinama valstybine ar kita kalba laikantis šio ir Valstybinės kalbos įstatymo 22 straipsnio, kuriuo nustatytas reikalavimas Lietuvos visuomenės informavimo priemonėms (spaudai, televizijai, radijui ir kt.) laikytis taisyklingos lietuvių kalbos normų, bet įstatymas nereglamentuoja viešosios informacijos pateikimo socialiniuose tinkluose kalbos.

SKUNDAS DĖL „RYANAIR“ KELEIVIŲ APTARNAVIMO

Pranešta, kad „Ryanair“ oro skrydžių bendrovė pažeidžia Valstybinės kalbos įstatymą ir kitus teisės aktus, nes savo puslapyje skelbia klientų aptarnavimo telefono numerį Lietuvoje, kuriuo paskambinus informacija valstybine kalba neteikiama. Nustatyta, kad tarptautinių skrydžių bendrovę „Ryanair“ Lietuvoje aptarnauja UAB „Litcargus“, bet nurodytas telefono numeris priklauso aviakompanijai „Ryanair“, todėl keleivius konsultuoja aviakompanijos „Ryanair“ darbuotojai. Lietuvos transporto saugos administracija paaiškino, kad aviakompanija „Ryanair“ yra tarptautinė oro kompanija, vykdanči savo veiklą tarptautiniais maršrutais ir neturinti oficialaus atstovo Lietuvoje.

Civilinės aviacijos veiklą reglamentuoja tarptautiniai teisės aktai (pvz.: 1999 m. Monrealio konvencija dėl oro vežėjo atsakomybės, 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 261/2004), kurie turi viršenybę nacionalinės teisės atžvilgiu, ir šių teisės aktų reikalavimai nenustato oro vežėjams pareigos teikti informaciją keleiviams kurios nors konkrečios valstybės kalba. Visus ginčus, kylančius tarp vežėjo ir keleivio, papildomai galima skųsti ir Lietuvos transporto saugos administracijai, kuri tokius skundus ar prašymus priima ir nagrinėja valstybine kalba. Patikrinus oro bendrovės „Ryanair“ interneto svetainę nustatyta, kad keleiviams reikalinga informacija apie teikiamas paslaugas, galimus paslaugų sutrikimus yra pateikiama valstybine kalba, pačioje interneto svetainėje sudaryta galimybė kreiptis tiesiogiai į vežėją.

KLIENTAMS SIUNČIAMOS ŽINUTĖS BE DIAKRITINIŲ ŽENKLŲ

Inspekcija išnagrino piliečio skundą dėl to, kad siuntų tarnyba „Itella“ siunčia trumpąsias telefono žinutes nenaudodama lietuviškų raidžių. Valstybinės kalbos įstatymo 7 straipsnis įpareigoja valstybės ir savivaldos institucijų, įstaigų ir organizacijų, ryšių, transporto, sveikatos ir socialinės apsaugos, policijos ir teisėsaugos tarnybų, prekybos ir kitų gyventojų aptarnavimo įstaigų vadovus užtikrinti gyventojų aptarnavimą valstybine kalba, tačiau nenurodoma teikiant gyventojų aptarnavimo paslaugas, pavyzdžiui, siunčiant pranešimus, žinutes dėl siūlomų paslaugų, vartoti taisyklingą valstybinę kalbą.

Visuomenės informavimo įstatymo 34 straipsnyje nurodyta, kad viešoji informacija rengiama ir platinama valstybine ar kita kalba laikantis šio ir Valstybinės kalbos įstatymo bei Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimų. Kaip įgyvendinamos šio įstatymo nuostatos, prižiūri Žurnalistų etikos inspektorius, todėl, siekdamą išsiaiškinti, ar viešosios informacijos sąvoka apima trumpąsias žinutes, Inspekcija dar 2022 m. kreipėsi į šią instituciją. Šios tarnybos atsakyme nurodyta, kad „asmeninis susirašinėjimas trumposiomis telefono žinutėmis ar kitokia privati korespondencija bei jos turinys nėra skirtas viešai skleisti visuomenės informavimo priemonėse, yra prieinamas tik konkrečiam adresatui, o ne neribotam jų ratui. Tokių trumpųjų žinučių turinys pagal savo esmę ir pobūdį negali būti laikomas viešąja informacija, skirta viešai skleisti, išskyrus privataus pobūdžio informaciją, taip pat kitą informaciją, kuri pagal šį ir kitus įstatymus negali būti viešai skleidžiama. Dėl šios priežasties telefono žinučių turiniui Visuomenės informavimo įstatymo reikalavimai netaikytini“.

MAISTO IŠVEŽIOTOJAI NEKALBĖJO LIETUVIŠKAI

Inspekcijai pranešta, kad piliečiui per programėlę užsisakytą maistą atvežęs kurjeris užsienietis nemokėjo lietuviškai, nesuprato, kur pristatyti užsakymą. Tai ne vienintelis

asmuo, kuris kreipėsi dėl panašios problemos, tačiau pagal galiojančius teisės aktus savarankiškai dirbantys asmenys nėra įpareigoti mokėti lietuvių kalbą. Atsakydama piliečiui Inspekcija išsakė poziciją, kad principingas Lietuvos gyventojų elgesys, reikalaujant savo kalbinių teisių, prisidės prie lingvistinės aplinkos gerinimo.

Naujausias Valstybinės kalbos įstatymo pakeitimas, įsigaliosiantis nuo 2026 m. sausio 1 dienos, panaikins šią įstatymo spragą.

VALSTYBINĖS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBOS PERSIŪSTI SKUNDAI

2 skundus Inspekcijai persiuntė Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba. Į skundą dėl valstybinės kalbos nevirtavimo automobilių KIA elektroninėse sistemose atsakyta, kad Valstybinės kalbos įstatyme reglamentuotos visos viešojo gyvenimo sritys, kuriose taikomi privalomi valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo reikalavimai, bet nėra nustatyto privalomo reikalavimo vartoti valstybinę kalbą automobilių elektroninėse sistemose ar kokioje kitoje techninėje įrangoje. Dėl skunde pateiktų faktų Valstybinės kalbos įstatymo pažeidimų nenustatyta.

Kitame iš šios tarnybos gautame skunde nurodyta, kad UAB „Gintaro baldai“ dėl įsigytos prekės garantinės priežiūros atsiųsti gamintojo atstovai teikė paslaugą lenkų kalba. Inspekcija kreipėsi į minėtą bendrovę ir paprašė užtikrinti, kad klientai būtų aptarnaujami valstybine kalba. Bendrovė Inspekcijai atsakė, kad visa informacija klientui būna suteikiama lietuvių kalba, suderinamas atvykimo laikas, data. Klientui visiškai nebūtina su meistru bendrauti, nes visi veiksmai aptariami iki vizito. Po baldo apžiūros gamintojo servisas įvertina gaminio kokybę bei pateikia dokumentą su išvadomis, kurios klientui išverčiamos ir pateikiamos valstybine kalba. Iš gauto atsakymo darytina išvada, kad UAB „Gintaro baldai“ gyventojus aptarnauja ir informaciją teikia valstybine kalba.

REIKALAVIMAS ATOSTOGŲ PRAŠYMUS RAŠYTI ANGLŲ KALBA

Gautas skundas dėl to, kad darbuotojams, norintiems pildyti atostogų prašymus, UAB „Camira Fabrics“ į savo telefonus liepė parsiųsti programą anglų kalba.

Inspekcija paprašė Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos paaiškinti, ar mobiliojoje telefono programėlėje pildoma informacija priskirtina dokumentams. Gautas atsakymas, kad užklausoje minimi dokumentai – darbo užmokesčio apskaičiavimo žiniaraštis ir (ar) darbo laiko apskaitos žiniaraštis – laikytini dokumentais, kurių rengimą nustato norminiai teisės aktai. Darbo užmokesčio apskaičiavimo žiniaraštis sietinas su Finansinės apskaitos įstatymo nuostatomis, taigi šis dokumentas laikytinas finansinės apskaitos dokumentu. Darbo laiko apskaitos žiniaraščio rengimą numato Darbo kodeksas.

Inspekcija Bendrovei nurodė laikytis Valstybinės kalbos įstatymo 5 straipsnio reikalavimų. Įmonė pranešė, kad visi dokumentai tvarkomi lietuvių kalba, personalo valdymo sistema anglų kalba tik testuojama, o valstybine kalba pradės veikti per artimiausią pusmetį.

INFORMACINIAI LANKSTINUKAI NEVALSTYBINE KALBA

Inspekcija nagrinėjo pilietės skundą, kuriame nurodyta, kad Vilniuje Rudaminos gatvėje esančio namo pašto dėžutėje rastas VŠĮ „Atnaujinkime miestą“ informacinis lankstinukas rusų kalba.

Valstybinės kalbos įstatymo 7 straipsnyje nurodyta, kad gyventojų aptarnavimo paslaugas teikiančių įmonių, įstaigų ir organizacijų vadovai turi užtikrinti gyventojų aptarnavimą valstybine kalba.

VšĮ „Atnaujinkime miestą“ paaiškino, kad ji niekada neteikė ir neplatino gyventojams jokios informacijos nevalstybine kalba, kaip įrodymas buvo pridėtas originalus, lietuvių kalba platintas lankstinukas. Skelbimas, dėl kurio Inspekcija gavo skundą, buvo išverstas į nevalstybinę kalbą ir platinamas niekaip su šia įstaiga nesusijusio vietos gyventojų iniciatyva. Asmeniui, siuntinėjusiam informacinius bukletus rusų kalba, išaiškintos jo neteisėtų veiksmų pasekmės, taip pat gautas jo pasižadėjimas nepažeidinėti valstybinės kalbos vartojimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų.

9. DALYVAVIMAS TEISĖKŪROS PROCESĖ

Inspekcija teikia siūlymus dėl teisės norminių aktų tobulinimo valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo klausimais.

Inspekcija, užtikrindama kalbos politikos įgyvendinimą praktikoje, nuolatos dalyvauja teisėkūros procesuose, teikia savo nuomonę ir siūlymus valstybinės kalbos teisinio reguliavimo klausimais.

PASTABOS DĖL TAUTINIŲ MAŽUMŲ ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3917(2)

Inspekcija, susipažinusi su 2024 m. rugsėjo 26 d. registruotu Tautinių mažumų įstatymo projektu Nr. XIVP-3917(2), nepritarė 6 straipsnio formuluotei, kad kiekvienas tautinei mažumai priklausantis asmuo turi teisę laisvai ir nevaržomai, privačiai ir viešai, žodžiu ir raštu vartoti savo kalbą, o užtikrinant šią teisę turi būti laikomasi įstatymų, reglamentuojančių valstybinės kalbos vartojimą, ir Europos Tarybos tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos nuostatų.

Inspekcija siūlė atsisakyti teisės normos nuostatos dėl tiesioginio Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos taikymo, nes Lietuvos teismų praktikoje jau yra išaiškinta, kad Konvencija negali būti taikoma tiesiogiai valstybės nacionalinėje teisės sistemoje. Konvencijos nuostatos turi būti inkorporuotos į šią sistemą per nacionalinius teisės aktus. Tai patvirtina ir Tarptautinių sutarčių įstatymo 11 straipsnio 3 dalies nuostata, kad, Lietuvos Respublikos tarptautinei sutarčiai vykdyti prireikus priimti įstatymą ar kitą teisės aktą, Vyriausybė nustatyta tvarka teikia Seimui atitinkamo įstatymo projektą arba priima atitinkamą Vyriausybės nutarimą ar pagal kompetenciją užtikrina kito teisės akto priėmimą. Inspekcija atkreipė teisėkūros subjektų dėmesį į tai, kad iki šiol tam tikros Konvencijos nuostatos nėra perkeltos į nacionalinę teisę, taip pat ne visos dera su Lietuvos nacionalinės sistemos nuostatomis, pavyzdžiui, dėl viešųjų užrašų. Inspekcijos nuomone, priėmus siūlytą įstatymo projekto 6 str. 2 d. redakciją, pasikeistų ir šio tarptautinio teisės akto inkorporavimo į nacionalinę teisės sistemą principas, t. y. Konvencijoje esančios nuostatos galėtų būti taikomos tiesiogiai, o ne per nacionalinius teisės aktus, praktikoje iškilus nacionalinių teisės aktų ir Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos kolizijai, būtų taikomos Konvencijos nuostatos – tai įrodo ir aukščiausių Lietuvos teismų pozicija: „<...> Konstitucijoje taip pat yra įtvirtintas principas, kad tais atvejais, kai nacionalinės teisės aktas (išskyrus pačią Konstituciją) nustato tokį teisinį reguliavimą, kuris konkuruoja su nustatytoju tarptautinėje sutartyje, turi būti taikoma tarptautinė sutartis (Konstitucinio Teismo 2006 m. kovo 14 d., 2006 m. gruodžio 21 d., 2012 m. rugsėjo 5 d. nutarimai).“ Taip būtų sudarytos teisinės galimybės tautinėms mažumoms save priskiriantiems asmenims nesilaikyti šiuo metu galiojančių Valstybinės kalbos įstatymo reikalavimų dėl valstybinės kalbos vartojimo bei piktnaudžiauti abstrakčiomis Konvencijos nuostatomis dėl kitų kalbų vartojimo įteisinimo atskirose valstybės viešojo gyvenimo srityse.

Į Inspekcijos siūlymus buvo atsižvelgta, naujai priimtame Tautinių mažumų įstatyme teisės normos nuostatos dėl tiesioginio Europos Tarybos tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos taikymo nebeliko.

INSPEKCIJOS NUOMONĖ DĖL REIKALAVIMO MOKĖTI LIETUVIŲ KALBĄ TAIKymo TARPTAUTINĖS MOKYKLOS ADMINISTRACIJOS DARBUOTOJAMS IR MOKYTOJAMS

Teisingumo ministerija kreipėsi į Inspekciją ir prašė pateikti nuomonę Europos Sąjungos Teisingumo Teismo byloje C-48/24, kurioje Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas kreipėsi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą, prašydamas priimti prejudicinį sprendimą dėl nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtinto reikalavimo mokėti valstybinę kalbą, taikomo tarptautinę vidurinio ugdymo programą vykdančios mokyklos administracijos darbuotojams ir mokytojams, suderinamumo su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 49 straipsniu.

Inspekcija savo poziciją, kad Vilniaus tarptautinėje mokykloje dirbantys mokytojai bei administracijos darbuotojai turi mokėti valstybinę kalbą, grindė nacionalinės teisės reikalavimais. Be to, Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnyje nurodyta, kad Sąjunga „gerbia turtingą savo kultūros ir kalbų įvairovę“. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 165 straipsnio 2 dalyje pabrėžiama, kad „Sąjunga savo veiksmais siekia [...] plėtoti europinę pakraipą švietimo srityje, ypač mokant valstybių narių kalbų ir jas populiarinant“, to turi būti siekiama visapusiškai gerbiant kultūrų ir kalbų įvairovę (165 straipsnio 1 dalis). Pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, draudžiama diskriminacija dėl kalbos (21 straipsnis) ir Sąjunga įpareigojama gerbti kalbų įvairovę (22 straipsnis).

Šių teisės aktų turinio analizė leidžia daryti išvadą, kad kalbos politikos formavimas ir valstybių narių nacionalinės kalbos teisinių reikalavimų nustatymas paliekamas kiekvienos Europos Sąjungos valstybės narės vidaus reguliavimui, o Europos Sąjunga privalo gerbti kiekvienos šalies viduje vykdomą kalbos politiką ir į ją nesikišti, išskyrus tuos atvejus, kai galima Europos Sąjungos ir nacionalinių teisės aktų kolizija, nustatant teisinius reikalavimus, kuriais siekiama užtikrinti Europos Sąjungos saugomų vertybių apsaugą, tokių kaip vienos valstybės nacionalinių subjektų įsisteigimo laisvė kitos valstybės teritorijoje, laisvas darbuotojų judėjimas ir pan.

10. BENDRADARBIAVIMAS SU VALSTYBINE LIETUVIŲ KALBOS KOMISIJA, KULTŪROS MINISTERIJA IR KITOMIS INSTITUCIJOMIS

Inspekcija bendradarbiauja su Kalbos komisija, Kultūros ministerija ir kitomis institucijomis, dalyvauja Kalbos komisijos ir jos pakomisių posėdžiuose.

Inspekcija bendradarbiavo su Kalbos komisija (konsultavosi kalbos taisyklingumo klausimais, teikė informaciją dėl Valstybinės kalbos įstatymo reikalavimų taikymo), Kultūros ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Migracijos departamentu, Užimtumo tarnyba, Tarptautinės migracijos organizacijos (TOM) Informacijos centru, Lietuvos nacionaline Martyno Mažvydo biblioteka, Lietuvių kalbos institutu, Lietuvių kalbos draugija, „Gimtosios kalbos“ redakcija, savivaldybių administracijų kalbos tvarkytojais, Vilniaus dizaino ir technologijų kolegija, televizijos laidos „Dviračio žinios“ kūrėjais.

Bendradarbiaujant su Kalbos komisija Seimo lankytojų centre organizuota konferencija „Lietuvių kalba imigracijos kontekste“. Daugiau žr. *Renginiai, p. 40*.

Inspekcija yra Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto socialinė partnerė, viršininko pavaduotojas Donatas Smalinskas yra Studijų komiteto ir Bakalauro darbų vertinimo komisijos narys.

Vyriausioji inspektorė Ramunė Kanišauskaitė dirbo Kultūros ministerijos Terminijos komisijoje.

Tarptautinės migracijos organizacijos (IOM Lietuva) svetainėje <https://micenter.lt>, teikiančioje svarbią informaciją apie gyvenimą Lietuvoje, Inspekcijos viršininko pavaduotojas Donatas Smalinskas padėjo sukurti specialų polapį, kuriame galima sužinoti apie lietuvių kalbos mokymosi galimybes. Šioje platformoje lietuvių, anglų ir rusų kalbomis pateikiama informacija apie naują Valstybinės kalbos įstatymo pataisą, kalbos mokėjimo kategorijas, egzaminų laikymą, apie mokamus ir nemokamus lietuvių kalbos kursus universitetuose, privačiose įstaigose, kalbų klubus bei mobiliąsias programėles.

11. BENDRADARBIAVIMAS SU ĮMONĖMIS IR VERSLO APLINKOS GERINIMAS

Verslo priežiūros srityje nuveikti šie darbai:

✓ Inspekcija laikėsi teisiškai apibrėžtos aiškios priežiūros misijos, kuri susieta su Inspekcijos kompetencijai priskirtų visuomenei svarbių vertybių apsauga ir siekiu užkirsti kelią saugomoms vertybėms daromai žalai.

✓ Į planavimo dokumentus įtrauktas rodiklis (vertinimo kriterijus), kuris padeda stebėti pažangą, siekiant saugomomis vertybėmis pagrįsto priežiūros veiklos tikslo, matuoja ūkio subjektų nuomonę apie priežiūros institucijos veiklą.

✓ Nustatyti rizikos vertinimo kriterijai, skirti žalos atsiradimo tikimybei įvertinti.

✓ Nustatyta, kaip apskaičiuojamas ūkio subjekto rizikingumas, kaip rizikos vertinimo kriterijai naudojami vertinant jo rizikingumo reikšmę (ūkio subjektą priskiriant konkrečiai rizikingumo kategorijai).

✓ Planiniai patikrinimai buvo atliekami remiantis rizikos vertinimo išvadamis. Laikytasi Inspekcijos viršininko įsakymu patvirtintų Telefoninių pokalbių įrašų duomenų tvarkymo ir vertinimo taisyklių, svetainėje skelbiamas priežiūrą reglamentuojančių teisės aktų sąrašas, planinių patikrinimų planai, inspektorių veiksmų patikrinimuose apskundimo galimybė ir tvarka, teikiama metodinė pagalba pirmuosius metus veiklą vykdančioms ūkio subjektams. Inspekcijoje paskirtas už verslo konsultavimą atsakingas asmuo, patvirtinta ir paskelbta verslo konsultavimo tvarka, pildomas vidinis verslo konsultavimo registras, patvirtinti mažareikšmių teisės aktų reikalavimų pažeidimų nustatymo kriterijai.

Ekonomikos ir inovacijų ministerija ketvirtą kartą organizavo sisteminių priežiūros institucijų veiklos vertinimą (Švieslentės tyrimas). Pagal objektyvius kriterijus vertinta, kiek ir kaip ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančios institucijos įgyvendina pažangias verslo priežiūros priemones, kaip taiko gerąją veiklos praktiką. Tyrimo ataskaitoje bus aptariama 45 priežiūros institucijų (viena iš jų yra Inspekcija) veiklos vertinimo metodika, jos pokyčiai, pateikiama bendra statistinė informacija apie ūkio subjektų priežiūrą, apibendrinama priežiūros institucijų pažanga taikant naujas verslo priežiūros priemones, pateikiami Švieslentės tyrimo rezultatai pagal atskiras vertinimo kategorijas: veiklos rodikliai, rizikos vertinimas ir valdymas, kontroliniai klausimynai, patikrinimų atlikimas, konsultavimas, poveikio priemonių taikymas, „verslo naujoko“ statuso taikymas, mažareikšmiškumo institutas, grįžtamasis ryšys. Tyrimo rezultatai bus paskelbti 2025 metais.

12. BENDRADARBIAVIMAS SU SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRACIJOMIS

Inspekcija, atlikdama jai pavestas funkcijas, palaiko ryšius ir keičiasi informacija su savivaldybių institucijomis.

VALSTYBINĖS KALBOS PRIEŽIŪROS SISTEMOS APŽVALGA

Vietos savivaldos įstatymo 7 str. nustatyta, kad viena iš valstybinių (perduotų savivaldybėms) funkcijų yra valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo kontrolė. Ją vykdo miestų ir rajonų savivaldybių administracijose dirbantys kalbos tvarkytojai, o valstybė savivaldybėms skiria specialiąją tikslinę dotaciją. Inspekcija administruoja Kultūros ministerijos savivaldybėms skiriamas valstybės biudžeto lėšas (tai nėra Inspekcijos biudžeto dalis).

2024 m. 60 savivaldybių dirbo 62 kalbos tvarkytojai.

Inspekcija kontroliavo, kaip savivaldybėse vykdoma valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo kontrolės funkcija ir kaip naudojamos skirtos dotacijos lėšos. Savivaldybės teikė ataskaitas Inspekcijai už dotacijų panaudojimą per pusmetį ir metus.

Valstybinės kalbos inspekcijos įstatymo 4 str. nurodyta, kad Inspekcija konsultuoja savivaldybių kalbos tvarkytojus. Atlikdama šią funkciją Inspekcija konsultavo juos įvairiais klausimais: dėl kalbos vartojimo, valstybinės kalbos mokėjimo reikalavimų taikymo imigrantams ir kitakalbiams Lietuvos piliečiams, valstybinės kalbos egzaminų laikymo, teikė rekomendacijas dėl veiklos planavimo, viešųjų užrašų ir reklamos, visuomenės informavimo priemonių tikrinimo, fizinių ir juridinių asmenų konsultavimo, šviečiamosios medžiagos rengimo ir pateikimo savivaldybių interneto svetainėse.

Rugsėjo mėn. vyko seminaras naujai pradėjusiems dirbti kalbos tvarkytojams. Pateikta informacija apie teisinę savivaldybių kalbos tvarkytojų padėtį, susijusią su valstybės savivaldybėms perduotos valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo kontrolės funkcijos vykdymu, apžvelgti kalbos tvarkytojų veiklos teisiniai aspektai. Inspekcijos darbuotojai pateikė metodinių patarimų.

Kalbos tvarkytojai dirba įvairius darbus, dalis jų buvo įtraukta į Kultūros ministerijos strateginį veiklos planą ir Inspekcijos 2024 m. veiklos planą, už juos skiriama specialioji tikslinė dotacija. Kiti darbai, už kuriuos moka pačios savivaldybės, priklauso nuo savivaldybės darbo specifikos, pavyzdžiui, reklamos projektų derinimas, skundų nagrinėjimas ir atsakymai pareiškėjams, konsultacijos raštu ir žodžiu. Darbų apimtis priklauso ir nuo pačių kalbos tvarkytojų iniciatyvos. Dėl šių priežasčių 2024 m. planas buvo viršytas.

Lentelė Nr. 7. Savivaldybių kalbos tvarkytojų planų vykdymas 2024 m.

Savivaldybių kalbos tvarkytojams suplanuoti darbai	2024 m. suplanuota (vnt.)	2024 m. įvykdyta (vnt.)
Savivaldybių atliktų įmonių, interneto svetainių, spaudos leidinių ir reklamos objektų patikrinimų skaičius	1848	2162
Savivaldybių parengtų ir savivaldybių interneto svetainėse paskelbtų atmintinių ir rekomendacijų skaičius (vnt.)	400	589

13. VISUOMENĖS INFORMAVIMAS IR ŠVIETIMAS

Inspekcija informuoja visuomenę apie atliktus darbus, vykdo šviečiamąją veiklą.

RENGINIAI

Vykdamas prioritetinę Inspekcijos veiklos plano priemonę lapkričio 18-ąją, minint lietuvių kalbos paskelbimo valstybine dieną, Seimo lankytojų centre vyko konferencija „Lietuvių kalba

imigracijos kontekste“, kurią surengė Inspekcija ir Kalbos komisija. Apie lietuvių kalbos mokymo organizavimą konferencijoje kalbėjo atsakingų institucijų ir kalbos mokymo paslaugas teikiančių įstaigų atstovai, patirtimi dalijosi lietuviškai kalbantys užsieniečiai. Kalbos vaidmuo integracijos procese yra labai svarbus. Per kelerius pastaruosius metus šioje srityje padaryta tikrai daug – rengiami kursai, sukurta naujų mokymosi priemonių, nemažai patirties jau įgijo kalbos mokytojai. Procesui įsibėgėjus išryškėjo ir tam tikros spragos bei nauji iššūkiai.

Renginio dalyvius sveikino Seimo nariai Audronius Ažubalis ir Dalia Asanavičiūtė, pranešimus skaitė Inspekcijos viršininkas Audrius Valotka, Inspekcijos viršininko pavaduotojas Donatas Smalinskas, Užimtumo tarnybos direktorė Inga Balnanosienė, Migracijos departamento Imigracijos skyriaus vedėja Jolita Gestautaitė, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos pirmininkė Violeta Meiliūnaitė, Klaipėdos universiteto Lituanistikos ir užsienio kalbų centro vadovė Kristina Blockytė-Naujokė, lietuvių kalbos mokymo organizavimo patirtimi dalijosi Vilniaus miesto savivaldybės administracijos kalbos tvarkytoja Sigita Bertulienė, Užsienio kalbų mokymo centro direktorė Vilija Rinkūnienė, Klaipėdos miesto tautinių kultūrų centro vadovė Jelena Butkevičienė.

Inspekcija šešioliktą kartą surengė **Gražiausių įmonių pavadinimų konkursą**. Jo tikslas – skatinti verslininkus rinktis lietuviškus, taisyklingus vardus, kurie būtų suprantami, nesunkiai ištariami bei įsimenami, nes nuo jo prasideda įmonės veikla, o gražus lietuviškas pavadinimas garsina tiek pačią įmonę, tiek Lietuvą.

Vasario 21 d. tradiciniame renginyje, skirtame Tarptautinei gimtosios kalbos dienai, buvo apdovanotos gražiausius pavadinimus turinčios įmonės: „Pelytės palata“, „Žalčio žymė“, „Miltuotos rankos“, „Upės teka“, „Bilduko studija“, „Vėjo pagauti“, „Metalo istorijos“, „Debesų palėpė“, „Medžio spalvos“, „Pūkuotas vėjas“, „Vyšniniai skruostukai“, „Stačiaausis“, „Linksmiai“, „Tyka“, „Gėlėti linkėjimai“, „Pamirkyk nosį“, „Man ramu“, „Kvepia nuotykiams“, „Minčių sala“, „Žvirblio puota“. Pirmą kartą Inspekcija organizavo ir įdomiausio, originaliausio, smagiausio pavadinimo rinkimus. Visuomenė išrinko bendrovę „Bagetė ir beretė“.

Renginyje, kuris vyko Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos erdvėse, konkurso laureatus sveikino Lietuvos kariuomenės vadas generolas Valdemaras Rupšys, Seimo narys Vytautas Juozapaitis, Vilniaus, Šiaulių miestų, Kėdainių ir Klaipėdos rajonų

savivaldybių atstovai, Inspekcijos vadovai įteikė atminimo suvenyrus, diplomus, rėmėjų dovanas. Apie šešioliktą kartą vykstantį renginį pasakojo konkurso sumanytojas, Inspekcijos viršininko pavaduotojas Donatas Smalinskas ir vyriausioji inspektorė Ramunė Kanišauskaitė, koncertavo Vilniaus Balio Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos moksleiviai.

Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dienos proga Kėdainių rajono savivaldybė organizavo Gražiausių įmonių, įstaigų pavadinimų konkursą. Apdovanojimo šventėje vertinimo komisijos narys, viršininko pavaduotojas Donatas Smalinskas pasveikino laureatus ir papasakojo apie Inspekcijos rengiamą konkursą.

„Kalbos inspekcijos draugai“

Inspekcijos 2024 m. įsteigtus apdovanojimus „Kalbos inspekcijos draugai“ gavo:

Seimo narys Audronius Ažubalis – „Už nuolatinį nepailstamą rūpinimąsi valstybinės kalbos politika, už lietuvių kalbos saugojimą“.

Migracijos departamento direktorė Evelina Gudzinskaitė – „Už nuoširdžią pagalbą informuojant Ukrainos karo pabėgėlius apie jų kalbines teises ir pareigas“.

Žurnalistė Anna Ruzgienė – „Už Ukrainos karo pabėgėlių integracijos temą žiniasklaidoje“.

„Dviračio žinios“ – „Už linksmuosius kalbos patarimus“.

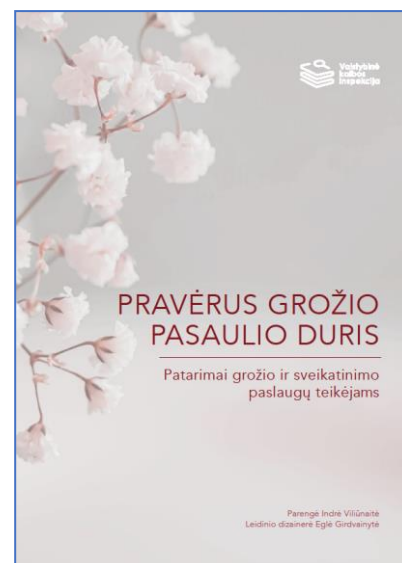
Televizijos viktorina „Kas ir kodėl“ ir jos vedėjas Darius Jurgelevičius – „Už lietuvių kalbos pamokas kiekvieną vakarą“.

UAB „JCDecaux Lietuva“ – „Už lietuvių kalbos grožio atskleidimą Vilniaus viešojoje erdvėje“.

METODINĖ PRIEMONĖ

Vertindama verslo įmonių kalbos taisyklingumą Inspekcija sukaupia daug medžiagos, kurią kasmet apibendrina metodiniame leidinyje.

2023 m. Inspekcija tikrino grožio ir sveikatinimo paslaugas teikiančių įmonių interneto svetainių kalbą. Buvo patikrintos daugiau nei šimto įmonių – grožio salonų, kirpyklų, masažo salonų, SPA, estetikos klinikų, sveikatingumo studijų – interneto svetainės. Be besikartojančių rašybos, gramatikos ir skyrybos klaidų, pastebėta aktuali terminų vartosenos problema: grožio pramonėje nuolat randasi naujų procedūrų, metodų, priemonių, o lietuviškų atitikmenų jiems pavadinti dažnai nėra arba jie nėra prigiję kasdienėje vartosenoje. Todėl nenuosekliai pasirenkami kitų kalbų, dažniausiai anglų, žodžiai, žargoniški pavadinimai, netaisyklingai sudaryti ar netikslūs terminai. Visa tai apibendrinus ir atrinkus, kas

svarbiausia, 2024 m. buvo parengti metodiniai kalbos patarimai „Praverus grožio pasaulio duris“. Jų tikslas – atkreipti dėmesį į dažniausiai daromas kalbos klaidas ir padėti grožio verslo atstovams jų išvengti pristatant savo veiklą, paslaugas ir produktus interneto svetainėse, reklaminėje medžiagoje.

Patarimai paskelbti Inspekcijos interneto svetainėje, feisbuke ir išsiųsti grožio ir sveikatinimo paslaugas teikiančioms įmonėms, kurių interneto svetainės buvo tikrintos. Su šiuo metodiniu leidiniu taip pat supažindintos Lietuvoje veikiančios asociacijos, sąjungos, kurios vienija įvairius grožio ir sveikatinimo sričių specialistus.

Leidinyt parengtas bendradarbiaujant su Vilniaus technologijų ir dizaino kolegija.

SVETAINĖ IR FEISBUKAS

Apie savo veiklą Inspekcija informavo visuomenę interneto svetainėje ir feisbuko puslapyje. Juose buvo pranešama apie svarbiausius įstaigos darbus, renginius, susitikimus, skelbiama apie radijuje, televizijoje, laikraščiuose ir žurnaluose, reklamoje, tikrintuose dokumentuose pastebėtas kalbos klaidas, gautus skundus, teisėkūros darbus ir iniciatyvas. Inspekcijos svetainėje jau ankstesniais metais įdiegtas mašininio vertimo įrankis, suteikiantis galimybę skaityti svetainės informaciją, momentiška išverstą į 5 kalbas: anglų, prancūzų, lenkų, rusų, ukrainiečių.

Feisbuko puslapyje paskelbti 253 su įstaigos veikla susiję pranešimai, atsakyta į feisbuko pranešimuose gautus klausimus, reaguota į lankytojų informaciją apie teisės aktų pažeidimus. Puslapis turėjo daugiau kaip 2 700 sekėjų, metų pabaigoje naujienas matė apie 7 500 puslapio lankytojų.

ŽINIASKLAIDA

Naujienų portale *delfi.lt* tris kartus per savaitę buvo skelbiami testai „Kalbos pulsas“ (iš viso per metus 150), naujienų portale *tv3.lt* kiekvieną savaitę buvo pateikiami taisytini pavyzdžiai iš interneto svetainių (iš viso per metus 50).

Audrius Valotkos pokalbis „Žinių radijo“ laidoje „Persona grata“. [Žinių radijas, 2024-01-16.](#)

Donato Smalinsko interviu laidai „Labas vakaras, Lietuva“. 2024-02-21.

Asta Barzdenienė. Kalbos kasdienybės. Darbo kalba. Delfi, 2024-02-06.

Asta Barzdenienė. Ne kalbininkai kuria terminus. Alkas, 2024-02-29.

Asta Barzdenienė. Diplomacija – pasaulinės kalbos menas. Alkas, 2024-08-03.

Audrius Valotka. Kalbos kasdienybės. Prancūzija atmeta įtraukiąją kalbą. Delfi, 2024-01-04.

A. Valotka. Dar apie valstybinės kalbos įstatymą. Alkas, 2024-09-14.

A. Valotka. Laudacija Aldonui Pupkiui 85-mečio proga. Alkas, 2024-01-06.

14. ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ BYLŲ NAGRINĖJIMAS

Inspekcija nagrinėja Inspekcijos įgaliojimų sričiai priskirtas administracinių nusižengimų bylas ir skiria administracines nuobaudas.

NETEISĖTI VIEŠIEJI UŽRAŠAI ŠALČININKŲ RAJONE

2022 m. Inspekcija nustatė, kad Šalčininkų miesto Mokyklos ir Vilniaus gatvių sankryžoje šalia užrašų valstybine kalba yra ir viešieji užrašai „Samorząd rajonu“, „Centrum kultury“, „Gimnazjum im. Jana Sniadeckiego“, „Stacja autobusowa“, „Park miejski“, „Szpital“. Savivaldybės administracijos direktoriui buvo surašytas privalomasis nurodymas, kuriuo pareikalauta užtikrinti, kad šiame mieste esantys viešieji užrašai būtų tik valstybine kalba. Nurodymo neįvykdžius paskirta administracinė nuobauda – įspėjimas. Patikrinus pakartotinai surašytas naujas nurodymas. Savivaldybės administracija, nesutikdama su tokiu reikalavimu, apskundė Inspekcijos veiksmus. Pirmosios instancijos teismas nurodymą, įpareigojantį dvikalbius viešuosius užrašus lietuvių ir lenkų kalbomis Šalčininkų mieste pateikti tik valstybine kalba, pripažino teisėtu.

2024 m. gruodžio 18 d. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas panaikino šį pirmosios instancijos teismo sprendimą ir nutarė, kad dvikalbiai viešieji užrašai yra galimi. Teismas atkreipė dėmesį į tai, kad užsienio kalba gali būti vartojama viešuosiuose užrašuose, ypač tarptautinio bendravimo reikmėms, pavyzdžiui, transporte ar viešosiose vietose, kur yra poreikis suteikti informaciją tiek vietiniams gyventojams, tiek užsienio svečiams. Teismo nuomone, tokią galimybę numato ir viešuosius užrašus reglamentuojantis Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2012 m. lapkričio 8 d. nutarimas Nr. N-5(136) „Dėl viešosios informacijos ne valstybine kalba pateikimo“.

Nuspręsta, kad užrašai lietuvių ir lenkų kalbomis su nuorodomis link tam tikrų visuomenei, įskaitant miesto svečius, svarbių objektų (ligoninės, autobusų stoties, rajono savivaldybės, kultūros centro, gimnazijos, miesto parko) yra miesto centrinėje dalyje, šalia gatvių sankryžos, todėl jie būtini, siekiant suteikti informaciją iš užsienio atvykstantiems turistams. Inspekcijos nuomone, teisės aktai įpareigoja absoliučiai visus viešuosius užrašus rašyti išskirtinai valstybine kalba, o minėtas atvejis neatitinka įstatyme nustatytos išimties, kad kitomis kalbomis gali būti rašomi tik tautinių bendrijų organizacijų pavadinimai, jų informaciniai užrašai.

Teismas konstatavo, jog aplinkybių visuma, tarp jų – ginčytinų užrašų pateikimo vieta, būdas, jų kiekis, funkcinė paskirtis ir objektai, kuriuos šie užrašai žymi, taip pat užsienio kalbos, kuria minėti užrašai pateikti, statusas (viena iš oficialiųjų Europos Sąjungos kalbų), sudaro pagrindą spręsti, kad ginčo situacija patenka į nustatytą išimtį, leidžiančią tarptautinio bendravimo reikmėms transporte viešuosius užrašus greta valstybinės kalbos pateikti ir užsienio kalbomis.

2023 m. Inspekcija nustatė, kad Butrimonių kaime ant Šalčininkų rajono savivaldybės Priešgaisrinės tarnybos pastato yra viešieji užrašai „Priešgaisrinė tarnyba“ ir „Straž požarna“. Tarnybos viršininkui buvo surašytas privalomasis nurodymas – jis įpareigotas užtikrinti, kad ant pastato viešieji užrašai būtų tik valstybine kalba. Inspekcijos sprendimas buvo apskūstas Regionų administracinio teismo Vilniaus rūmams, kurie skundą atmetė. Inspekcija viršininką nubaudė administracine nuobauda – įspėjimu – ir vėl surašė nurodymą užtikrinti, kad ant pastato būtų tik lietuvių kalba. Nurodymas vėl buvo apskūstas. 2024 m. Lietuvos vyriausiojo teismo teisėjų kolegija pareiškėjo skundą galutinai atmetė. Kadangi nurodymas neįvykdytas, numatyta pakartotinai pradėti administracinio nusižengimo teiseną.

NETEISĖTI VIEŠIEJI UŽRAŠAI VILNIAUS RAJONE

2023 m. Inspekcijos pareigūnai nustatė, kad Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje esančiuose Bieliškių ir Ažulaukės kaimuose yra viešieji užrašai lenkų kalba „w. Bieliszki“ ir „Orzełówka“. Buvo surašytas privalomasis nurodymas Savivaldybės merui nuimti neteisėtus užrašus lenkų kalba. Reikalavimas apskūstas Lietuvos administracinių ginčų komisijai. Ji Inspekcijos nurodymą panaikino.

2024 m. Inspekcija šį sprendimą apskundė Regionų administracinio teismo Vilniaus rūmams, nes 2023 m. byloje dėl beveik identiškų viešųjų užrašų toje pačioje savivaldybėje Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėjų kolegija galutinai konstatavo, kad užrašas lenkų kalba „Gmina Ławaryszki“ yra neteisėtas, o Savivaldybės administracija Inspekcijos nurodymą įvykdė ir neteisėtą lenkišką užrašą pašalino.

Šią bylą dėl Inspekcijos nurodymo merui panaikinimo numatyta nagrinėti teisme.

NETEISĖTI VIEŠIEJI UŽRAŠAI VILNIAUS MIESTE

2023 m. nustatyta, kad Vilniuje, Kauno gatvėje, restorano „Meatbusters“ išoriniame stende yra užrašas ne valstybine kalba „Burgers & BBQ ribs“. UAB „Baronsta“ vadovui surašytas nurodymas, kuriame pareikalauta ši viešąjį užrašą panaikinti. Vadovas nurodymą apskundė Vilniaus apygardos administraciniam teismui ir paaiškino, kad užrašas neskirtas informacijai perteikti, nes tai yra restorano dizaino dalis.

2024 m. lapkričio mėnesį Regionų administracinio teismo teisėjų kolegija pareiškėjo skundą atmetė, nes šio užrašo paskirtis – raštu visuomenei pateikta vieša informacija, todėl užrašas negali būti suprantamas kaip meninės raiškos priemonė ar piešinys.

Bendrovės vadovas sprendimą apskundė Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui.

VALSTYBINĖS KALBOS MOKĖJIMO REIKALAVIMŲ NEVYKDYMAS ŠVIETIMO ĮSTAIGOJE

2022 m. tikrinimo metu nustatyta, kad Vilniaus tarptautinėje mokykloje dirbo 18 darbuotojų – du mokyklos administracijos darbuotojai ir 16 pedagogų, neišlaikiusių valstybinės kalbos egzamino pagal II valstybinės kalbos mokėjimo kategoriją. Pareiga pedagogams mokėti valstybinę kalbą papildomai reglamentuota Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo, patvirtinto švietimo, mokslo ir sporto ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymo Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“ 7 punkte, nurodančiame, kad mokytojai, dirbantys pagal bendrojo ugdymo, profesinio mokymo ir neformaliojo švietimo programas, privalo mokėti lietuvių kalbą, jos mokėjimo lygis turi atitikti valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų, patvirtintų Vyriausybės 2003 m. gruodžio 24 d. nutarimu Nr. 1688 „Dėl Valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų nustatymo ir jų taikymo aprašo patvirtinimo“, reikalavimus. Vilniaus tarptautinės mokyklos direktorei buvo surašytas privalomasis nurodymas, kuriuo pareikalauta, kad tiek ji, tiek

kiti šios įstaigos darbuotojai iki 2023 m. vasario mėnesio išlaikytų valstybės kalbos mokėjimo egzaminą (arba pateiktų reikiamus dokumentus) pagal II kalbos mokėjimo kategoriją.

Vilniaus tarptautinės mokyklos vadovė Inspekcijos nurodymą apskundė Vilniaus apygardos administraciniam teismui, savo skunde akcentuodamas, kad privačiame sektoriuje dirbantiems asmenims valstybinės kalbos mokėjimo reikalavimai neturėtų būti taikomi. 2022 m. Vilniaus apygardos administracinis teismas pareiškėjos skundą atmetė konstatuodamas, kad „<...> skundžiamas Inspekcijos nurodymas yra teisėtas ir pagrįstas, todėl jo naikinti, vadovaujantis pareiškėjos nurodytais ar kitais motyvais, nėra pagrindo“. Teismas taip pat nurodė, kad išdėstytų teisės aktų nuostatos leidžia daryti pagrįstą išvadą, kad į subjektų ratą, kuriems privaloma mokėti valstybinę kalbą pagal II kategoriją, teisės akto leidėjas įtraukia tiek valstybiniame sektoriuje dirbančius asmenis (valstybės tarnautojus, pareigūnus), tiek ir privačiame, kurie dirba tam tikroje srityje (švietimo, kultūros, sveikatos priežiūros), todėl teismas atmetė pareiškėjos argumentus, kad privačiame sektoriuje dirbantiems asmenims valstybinės kalbos mokėjimo reikalavimai netaikomi.

Vilniaus tarptautinės mokyklos vadovė teismo sprendimą apeliacine tvarka apskundė Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui. 2024 m. apeliacinio proceso metu teismui kilo abejonių, ar nacionalinėje teisėje nustatytas reikalavimas mokėti valstybinę kalbą neprieštarauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 49 straipsniui „Įsisteigimo teisė“ dėl įsisteigimo laisvės kitos valstybės narės teritorijoje, todėl buvo nutarta atnaujinti bylos nagrinėjimą iš esmės ir kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą, kad šis priimtų prejudicinį sprendimą bylai reikšmingais klausimais. 2024 m. gegužės mėn. Inspekcija parengė ir išsiuntė Teisingumo ministerijai savo nuomonę dėl Lietuvos pozicijos byloje Nr. C48/24. Šiuo metu Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo prašymas yra nagrinėjamas Europos Sąjungos Teisingumo Teisme ir sprendimas dar nepriimtas.

15. ADMINISTRACINĖ INFORMACIJA

Inspekcija, atsižvelgdama į Kultūros ministerijos Centralizuoto vidaus audito skyriaus 2021 m. gruodžio 9 d. ataskaitos išvadas ir rekomendacijas, dar 2022 m. parengė ir Kultūros ministerijai pateikė Valstybinės kalbos inspekcijos nuostatų projektą.

Inspekcijos siūlomos nutarimo nuostatų struktūrinės dalys buvo patobulintos, kad atitiktų teisės aktų keliamus reikalavimus, naujai įvardyti institucijos veiklos tikslai ir praplėstas įstaigos vykdomų funkcijų ratas.

2024 m. Kultūros ministerija, atsižvelgdama į Inspekcijos siūlymus, parengė galutinį Valstybinės kalbos inspekcijos nuostatų projektą. Jis buvo paskelbtas Seimo Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS) ir derintas su visuomene. Dokumentas be pastabų suderintas su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Valstybine lietuvių kalbos komisija, Lietuvos savivaldybių asociacija, į Vidaus reikalų ministerijos, Finansų ministerijos pastabas atsižvelgta.

2024 m. spalio 30 d. Vyriausybė nutarimu Nr. 906 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. vasario 13 d. nutarimo Nr. 223 „Dėl Valstybinės kalbos inspekcijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ patvirtino Valstybinės kalbos inspekcijos nuostatus, kurie suderinti su galiojančia Biudžetinių įstaigų įstatymo redakcija bei Ministerijų, Vyriausybės įstaigų, įstaigų prie ministerijų nuostatų rengimo rekomendacijomis, patvirtintomis vidaus reikalų ministro 2007 m. sausio 18 d. įsakymu Nr. 1V-15 „Dėl Ministerijų, Vyriausybės įstaigų, įstaigų prie ministerijų nuostatų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“ pakeitimo“.

Naujai patvirtintuose Valstybinės kalbos inspekcijos nuostatuose performuluoti veiklos tikslai ir funkcijos, papildomai nurodant, kad Inspekcija vykdo valstybės sociolingvistinės situacijos bei lietuvių kalbos vartojimo stebėseną bei projektų ir tęstinių veiklų, susijusių su valstybine kalba ir priskirtų Inspekcijos kompetencijai, administravimą, kultūros ministro pavedimu savivaldybėms skirsto dotacijas, skiriamas už Vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio 12 punkte nustatytos funkcijos vykdymą; užtikrina valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo kontrolės funkcijos atlikimo savivaldybėse priežiūrą, susijusią su savivaldybių veiklos šioje srityje planavimu, koordinavimu, metodiniu vadovavimu bei atsiskaitymu už funkcijos atlikimą. Nuostatuose atsisakyta perteklinio nuostatų skyriaus „Inspekcijos veiklos administravimo kontrolė“, atlikti kiti techniniai patikslinimai.

Vadovaujantis Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 1 punktu, remiantis Vidaus kontrolės įgyvendinimo Inspekcijoje tvarkos aprašu, Rizikos vertinimo ir valdymo Inspekcijoje tvarka patvirtintas Inspekcijos rizikos veiksnių sąrašas.

Įstaigos vidiniu informacijos apie pažeidimus teikimo kanalu pranešimų negauta. Įstaigos darbuotojai dalyvavo „Skaidrumo akademijos“ seminaruose, parengti ir darbuotojams pateikti 2 trumpi pristatymai apie vykdomą antikorupcinės aplinkos kūrimo veiklą, svetainės skyriuje „Korupcijos prevencija“ skelbiama informacija peržiūrima ne rečiau kaip 2 kartus per metus, esant poreikiui, atnaujinama aktualiais klausimais.

Inspekcijoje užtikrinama, kad finansinė apskaita būtų tvarkoma naudojantis Valstybės biudžeto, apskaitos ir mokėjimų sistemos Viešojo sektoriaus finansinės apskaitos bendroju posistemiū (FABIS). Finansų valdymo informacinė sistema, kuri buvo naudojama iki FABIS įdiegimo, nenaudojama finansinės apskaitos tvarkymo tikslais. Finansų kontrolė organizuojama pagal taisykles, patvirtintas Inspekcijos viršininko 2018 m. birželio 25 d. įsakymu Nr. V-13 „Dėl Finansų kontrolės taisyklių patvirtinimo“, dalis nuostatų perkelta į Inspekcijos viršininko 2020 m. gruodžio 29 d. įsakymą Nr. 27 „Dėl

Vidaus kontrolės Valstybinėje kalbos inspekcijoje tvarkos aprašo patvirtinimo“. Inspekcijos viršininko 2023 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. V-5 patvirtinta Rizikos vertinimo ir valdymo Valstybinėje kalbos inspekcijoje tvarka.

KVALIFIKACIJOS TOBULINIMAS

Inspekcijos darbuotojai tobulinosi kvalifikacijos tobulinimosi kursuose išklusė šias temas: „Įstaigos rizikos valdymas“, „Dirbtinio intelekto ABC: žingsnis po žingsnio pradedantiesiems“, „Rizikos valdymas viešajame sektoriuje. Itin svarbios rizikų rūšys ir jų valdymo praktika“, „Darbuotojų saugos ir sveikatos teisinė bazė“, „Kvalifikacijos tobulinimas darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais“, „Mažos vertės viešųjų pirkimų vykdymo ypatumai ir naujovės 2024 m.“, „Rizikos vertinimas ir valdymas verslo priežiūros veikloje“.

16. INSPEKCIJOS VYKDYTOS PROGRAMOS PRIEMONĖS

Programos „Vykdėti teisinę ir administracinę valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo kontrolę bei iniciatyvas, užtikrinti Valstybinės kalbos inspekcijos veiklą“ priemonių vertinimo kriterijų suvestinė

Lentelė Nr. 8. Vertinimo kriterijų suvestinė

Eil. Nr.	Vertinimo kriterijus	2024 m. planas	2024 m. įvykdymas
1.	<i>Patikrintų televizijos ir radijo laidų, spaudos leidinių, interneto svetainių skaičius (vnt.)</i> Kalbos klaidos ir jų taisymai raštu pateikti radijo ir televizijos stočių vadovams.	391	391
2.	<i>Patikrintų įmonių ir įstaigų skaičius (vnt.)</i> Su tikrinimo rezultatais raštu supažindinti vadovai.	50	66
3.	<i>Atliktų veiklos vertinimo apklausų skaičius (vnt.)</i> Vykdant Viešojo administravimo įstatymo nuostatą dėl ūkio subjektų veiklos priežiūros kiekvieną ketvirtį įmonėms išsiųstos ir apibendrintos veiklos vertinimo anketos.	4	4
4.	<i>Parengta testų visuomenei (vnt.)</i> Portale <i>delfi.lt</i> esančioje rubrikoje „Kalbos pulsas“ tris kartus per savaitę paskelbti testai visuomenei aktualiais kalbos taisyklingumo klausimais.	150	150
5.	<i>Parengtų ar papildytų kontrolinių klausimynų skaičius (vnt.)</i> Vykdant Viešojo administravimo įstatymo nuostatą dėl ūkio subjektų veiklos priežiūros patvirtinti ir VKI interneto svetainėje paskelbti ūkio subjektų tikrinimo klausimynai.	2	2
6.	<i>Savivaldybių, kuriose kontroliuojama, kaip jos vykdo valstybinės kalbos vartojimo ir taisyklingumo kontrolės funkciją, skaičius</i>	60	60
7.	<i>Patikrintų interneto naujienų portalų 15min.lt, delfi.lt, lrytas.lt, lrt.lt, tv3.lt tikrinimų skaičius (vnt.)</i> Kalbos klaidos ir jų taisymai raštu pateikti portalų vadovams.	2	2
8.	<i>Viešai paskelbti planuojamų tikrinimų planai (vnt.)</i> Vykdant Viešojo administravimo įstatymo nuostatą dėl ūkio subjektų veiklos priežiūros VKI interneto svetainėje paskelbti I ir II pusmečių įmonių ir įstaigų tikrinimo planai.	2	2
9.	<i>Vilniaus miesto viešosios informacijos ir reklamos kalbos tikrinimų skaičius</i> Buvo tikrinama Vilniaus miesto viešosios informacijos ir reklamos kalba, vadovams surašyti nurodymai pašalinti pažeidimus.	6	6
10.	<i>Inspekcijos feisbuko puslapio įrašų skaičius</i>	253	253